

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVIII
БРОЈ 797
8. април 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

КАКО УКРАСТИ ПОТПУКОВНИКА ГОВОР РУКУ
МАРС ИСКЉУЧЕН ИЗ ТЕСТАМЕНТА
ОТКАД ИМА ЉУДИ, ИМА И ПОРЕЗА
ПОРЕЗА
ГЛАВНИ ГРАДОВИ СВЕТА
ВУЛКАНИ НАМ ДАЈУ ВРУЋУ ЈАВУ
ШАХ
АНЕГДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИНЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

КРОЗ ВЕКОВЕ

СМРТ БРОДОВИМА

Почетком 16. века у Кини је завршен дуготрајни рат који се водио између оних који су се залагали за грађење флоте и оних који су водили бригу о путевима. Победили су „сувоземци“ који су из дејствовали доношење

наредбе о спаљивању свих бродова. Истом наредбом заведена је смртна казна за све оне који би покушали да саграде брод.

ГЛАВА УМЕСТО ЛОПТЕ

Поло на коњу сматра се једном од најстаријих спортских игара: појавио се у Персији пре више од 2.000 година.

Легенда каже да су у првим такмичењима уместо лопти служиле главе побеђених војсковођа. Учесници у овој спортској игри трудили су се да глава којом су играли остане у што бољем стању све до завршетка утакмице. Победник је добијао као награду онолико злата колико је била тешка глава побеђеног војсковође. Касније су људске главе замењене камењем.

ТУЋИНАЦ

Енглески краљ Џорџ II (1683—1760), син Џорџа I оснивача енглеске хановеранске династије, био је веома омражен код својих поданика због свог немачког порекла и презира према земљи чији је вла-

дар био. Џорџ II је истовремено био и изборни кнез Хановера и после сваке посете Хановеру он је по повратку у Енглеску месецима стално понављао: „У Хановеру је све боље него овде!“

ГЛАВНИ ГРАДОВИ СВЕТА

АДИС-АБЕБА - «НОВИ ЦВЕТ»

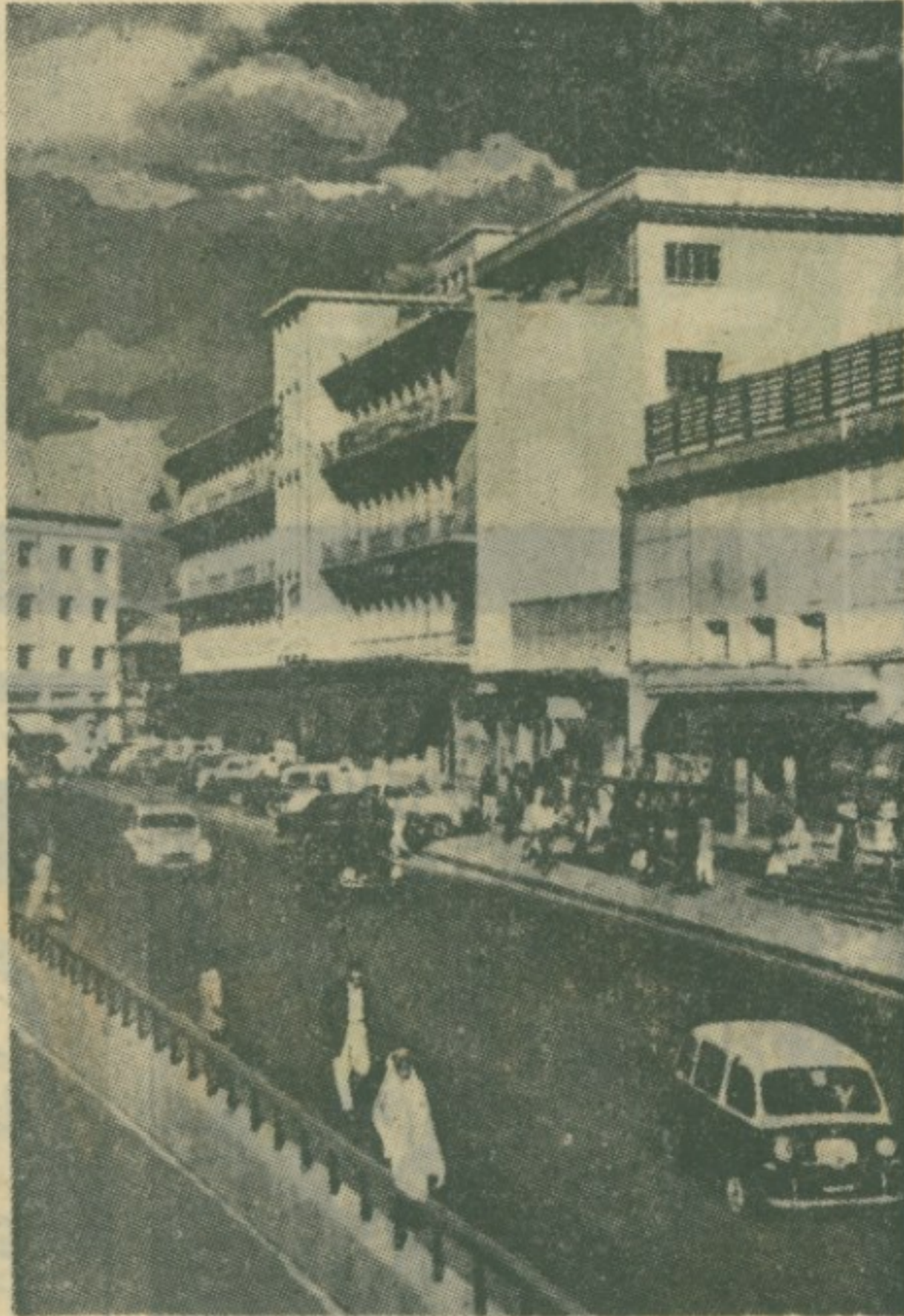
Главни град Етиопије Адис-Абеба има око пола милиона становника, те је не само највеће насеље у Етиопији већ и у целој источној Африци. Лежи у центру етиопске државе, на висини од око 2.500 м. Заузима површину од 250 кв. км. и административно је подељена на десет рејона. Поред Ахмараца и Гага, две најбројније народности у Етиопији, у њој живе у мањем броју припадници других народа ове земље: Тигре, Сидамо, Аруси и др. Доста је и странаца: Арабљаца, Јермена, Грка, Индијца, Југословена и др.

Адис-Абебу је основао етиопски негус (цар) Маналик II 1885. године. Она је најпре називана Финфини, да би две године касније добила садашње име, које у преводу значи „нови цвет“. Када су италијанске фашистичке трупе окупирале Етиопију 1936. године, порушиле су у Адис-Абеби многе зграде и споменике, а у фебруару 1937. године стрељале хиљаде етиопских родољуба. Етиопљани су ослободили своју земљу од окупатора у априлу 1941. године, а после неколико дана, 5. маја, у ослобођену Адис-Абебу ушао је цар Хаиле Селасије I. У знак сећања на тај дан, један трг је прозван „Трг 5. маја“.

Адис-Абеба се брзо развија. Реконструишу се старе, а граде нове улице и тргови, подижу велике зграде, проширује мрежа трговинских ма-

газина, занатских радњи и јавних установа. Ипак, већину зграда у Адис-Абеби чине приземне куће, саграђене од набијене глине или камена. У већини градских рејона нема канализационе мреже нити водовода. Па ипак, Адис-Абеба је леп град: пуна је зеленила, мимоза и еукалиптуса, а посебну њену драж чине поједине архитектонске целине. Тако су, на пример, на Тргу 5. маја поређане у круг зграде универзитета, министарства просвете и етиопске туристичке организације; ту се уздиже и велики споменик Ослобођења; на Тргу Адуа (прозван тако у част етиопске победе над Италијанима код места Адуа, 1896. године) налази се скулптура Лава Јуде (национални амблем Етиопије). Ту се налази и Национално позориште „Хаиле Селасије I“, Државна банка, Народни музеј итд. У некадашњем дворцу Менелика II је радна резиденција негуса. У Улици краља Георгија налази се министарство и више факултета. На једном од тргова подигнут је и споменик жртвама које су фашисти стрељали 1937. године, рађен по пројекту нашег вајара А. Аугустинчића. Туристи се нарочито задржавају у многим црквама, и затим у Дому Африке — седишту Економске комисије организације ОУН за Африку.

Адис-Абеба је највећи индустријски центар Етиопије: седам фабрика за прераду дрвета, једна за израду на-

У ЦЕНТРУ АДИС-АБЕБЕ ПРЕОБЛАЂУЈУ ВИШЕСПРАТНЕ МОДЕРНЕ ГРАЂЕВИНЕ.

мештаја, једна за производњу обуће, више млинова, кланица, фабрика месних конзерви итд.

Адис-Абеба је и центар друског и ваздушног саобраћаја и завршна тачка железнице, која полази из Цибутија (њена укупна дужина је 784 км). Југозападно од града је велики међународни аеродром, а источно други са пистом дугом 3.600 м.

У Адис-Абеби има 50 основних, средњих и стручних школа. На факултетима студира више од 2.500 студената, од тога су бројни сту-

денти из других афричких земаља. Највећа библиотека је Универзитетска, а потом Национална. Поред Народног музеја, познат је и Историјско-етнографски музеј. У граду постоји пет биоскопских дворана. У 15 болница и медицинских установа има преко 2.500 болничара, а број лекара износи 200. У граду излази неколико новина и недељних листова; највећи је „Глас Етиопије“, који излази на енглеском и ахарском језику. Од 1964. године Адис-Абеба има и своју телевизијску станицу.

АНЕГДОТЕ

БАР ПТИЦУ ДА УПЕЦА

Стан Лаурел и Оливер Харди кренули да лове рибу. Чекали су дуго, али узалуд; коначно да трепне. У једном моменту Оливер Харди упита Стана Лаурела:

- Стан, јеси ли штогод упецао?
- Не, одговори Стан.
- Па што онда витлаш по зраку удицом?
- Па пробам можда ћу уловити коју птицу, кад не могу рибу — одговори Стан.

НАПРЕДОВАЊЕ

Ирски тенор Џон Мак Кормек присуствовао је једном извођењу опере „Мадам Бетерфлај“ у Даблину. Када се завеса спустила, он је топло честитао свом колеги тенору Волтеру Видопу који је певао улогу поручника Пинкертона.

— Певали сте изврсно — рекао му је Мак Кормек. — Ви сте, несумњиво, одличан певач али сте проклето рђав поморски официр.

— Зашто ми то кажете? — није могао да схвати Видоп. — Почели сте с једним златним ширитом на рукаву — одговори му Мак Кормек. — То је у реду. Али, када сте се после толико година поново вратили у Јапан још сте имали само један ширит. Зар за то време уопште нисте напредовали у служби? Кад сам некад ја певао Пинкертон, постаро сам се да ме до трећег чина произведу за капетана брода.

МАТЕМАТИЧАРИ — НАЈПАМЕТНИЈИ

Енглески психолози Џон Гибсон и Филип Лајт, професори на универзитету у Кембриџу, тестирали су интелигенцију 148 младих научника запослених на овом универзитету. Резултати тестирања омогућили су им да саставе ранг-листу према занимањима тестираних научника. Прво место на овој ранг-листи заузеле су математичари. Одмах иза њих, с резултатима који су тек нешто слабији, долазе биохемичари и хемичари. Затим следе физичари, медицинари, биолози, техничари и најзад „са интелигенцијом која је једва изнад просека“ — социолози и агрономи.

Веровали или не!

ВЕЛИКИ ГЊАВАТОР

ЕРИКУС АУРИВИЛИЈУС (1843-1902) ПРОФЕСОР ПРАВА НА УНИВЕРЗИТЕТУ У УПСАЛИ (ШВЕДСКА) ИЗ ДАНА У ДАН ЈЕ ДРЖАО ПРЕДАВАЊА ИАКО ЈЕ ЗА 18 ГОДИНА САМО ЈЕДАН СТУДЕНТ ЈЕДНОМ ДОШАО, НА ЊЕГОВ ЧАС!

СТРУК БАИТВЕ

ВИСОК 22 МЕТРА ИЗРАСТАО ЈЕ У ВРТУ ЦУЛИЈЕНА КОЛИНАСА ИЗ АНГЕЛЕСА

ФАСАДА

ЈЕДНОГ МАНАСТИРА У САН БРУНУ (ИТАЛИЈА) ЈОШ ИДАНАС СТОЈИ ИАКО ЈЕ ПРЕ 272 ГОДИНЕ ЗЕМЉОТРЕС ПОТПУНО УНИШТИО ОСТАЛИ ДЕО ЗГРАДЕ. ПОТРЕС ЈЕ И САМУ ФАСАДУ ОКРЕНУО ЗА 360 СТЕПЕНИ АЛИ ЈЕ НИЈЕ СРУШИО (1783)

МУМИФИЦИРАНА РУКА

ЈЕДНЕ ЖЕНЕ УБИЈЕНЕ У БИ-ВАРТУ (НЕМАЧКА) И ДАНАС СЕ СУВА КАО ДОКАЗ ПРОТИВ НЕПОЗНАТОГ УБИЦЕ ИАКО ЈЕ ОД 412 ГОДИНА ПРОТЕКАЛО РУКА ЖРТВЕ ДРЖАНА У СУДНИЦИ СВЕ ДОК ЗЛОЧИНАЦ НЕ БИ БИО ОСУЂЕН

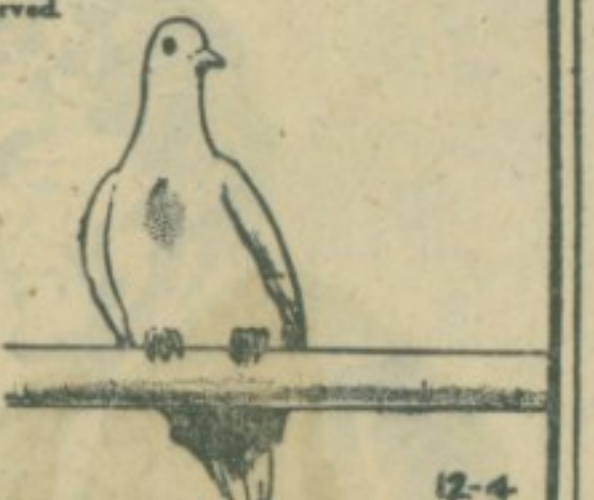
НАЈВЕЋИ ПРОЖДРЉИВАЦ У ИСТОРИЈИ

ФАГОН, СЛУЖБЕНИК НА ДВОРУ РИМСКОГ ИМПЕРАТОРА АУРЕЛИЈАНА, ПОЈЕО ЈЕ НА ЈЕДНОМ ПОЗБИ У ЦАРЕВОМ ПРИСУСТВИЈУ ЈЕДНОГ ЦЕЛОГ ВЕПРА, ЈЕДНУ ОВЦУ, ЈЕДНО ПРАСЕ, 100 ХЛЕБОВА И СВЕ ТО ЗАЛИО БУРЕТОМ ВИНА!

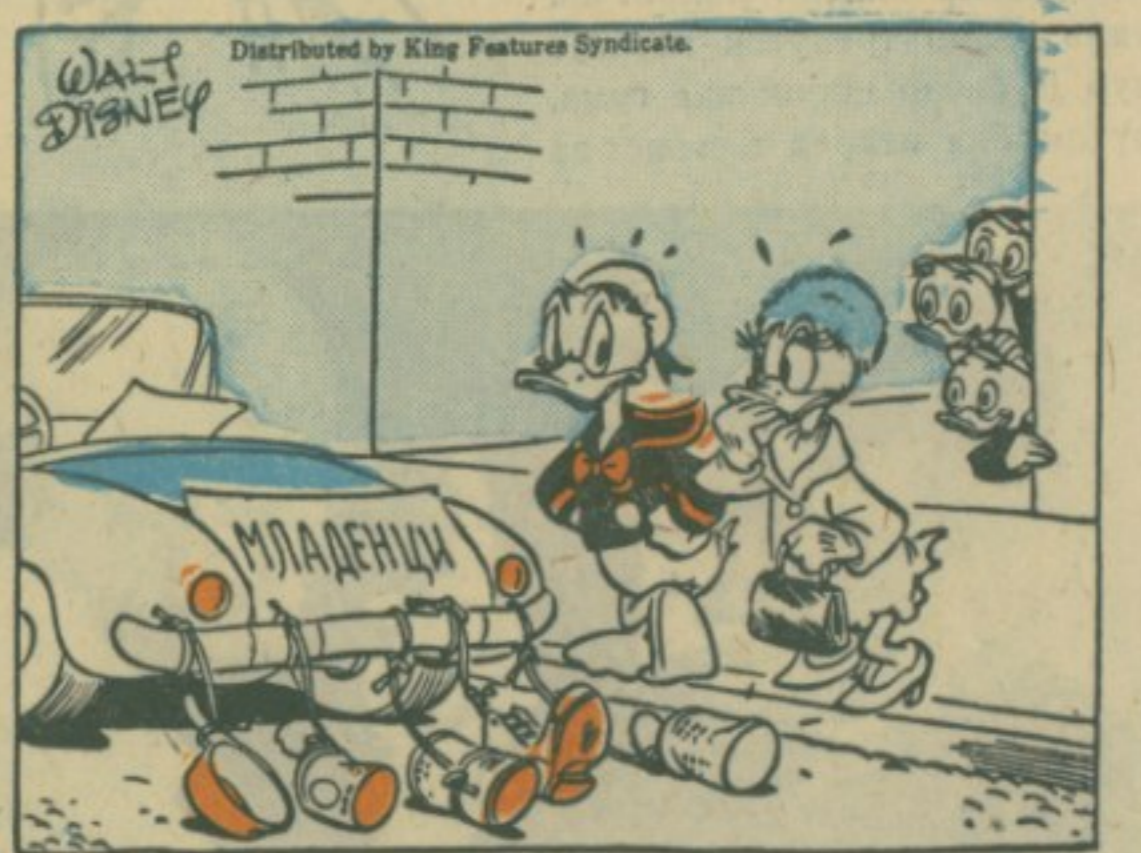
© King Features Syndicate, Inc. 1966. World rights reserved.

КРВАВО СРЦЕ

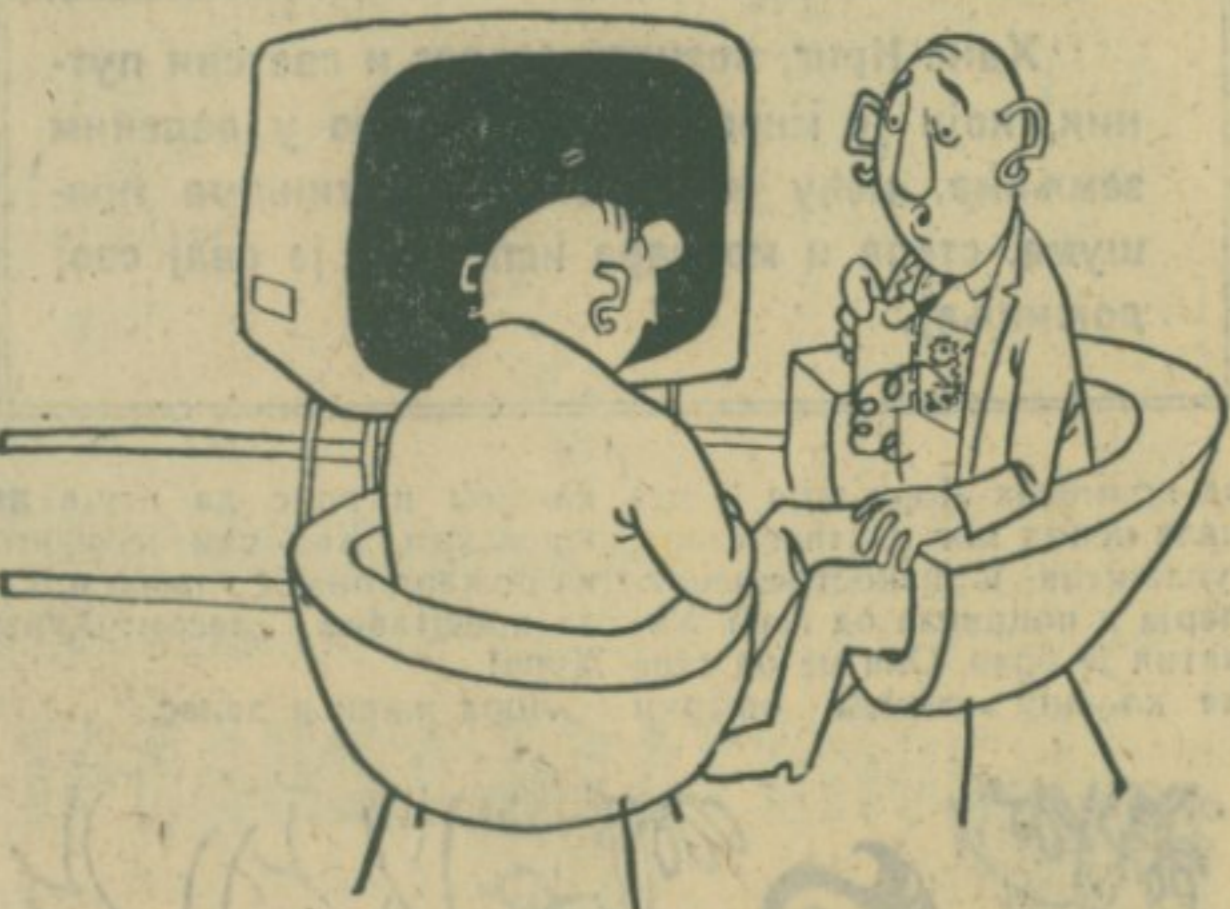
ГОЛУБОВИ СА ОСТРВА ЛУЗОНА (ФИЛИПИНИ) ИМАЈУ НА ГРУДИМА БЕЛИМ КАО СНЕГ, ЦРВЕ-НУ МРМУ КОЈА ИЗГЛЕДА КАО СМРТНОСНА РАНА

WALT DISNEY ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ОПАСНОСТ ВРЕБА НАВИЈАЧЕ

У институту за спортоку медицину у Фрајбургу, у Западној Немачкој, изведен је један врло интересантан опит. Уз помоћ специјалне справе коју су спортисти носили на себи, проучаван је ритам откуцаја срца на тренинзима и такмичењима. Један од лекара, уједно и члан управе фудбалског клуба Фрајбурга, одлучио је да унеколико промени правац истраживања. Његову пажњу привукао је податак да је последњих година учестала појава инфаркта срца код гледалаца на трибинама стадиона и пред екранима телевизиора.

Овај лекар и двојица његових колега узели су поменути прибор и сместили се пред телевизор да посматрају светско првенство у Лондону.

Резултати су били поразни. Познато је да лекари, из професионалних разлога, поседују способност да контролишу своје живце. А шта се сад десило? Уочи утакмице Енглеска—Западна Немачка пулс лекара скочио је са 80 на 100. Немци дају гол. „Наши воде!“ — пулс је 140! Затим се пулс смирује. Кад су Енглези изједначили, срце је опет откуцавало 135 удараца у минуту. Енглези постижу још један гол — пулс је 140. А да ли се сећате момента када је Вебер у последњем минуту опет изједначио, што је значило — играће се настави утакмице. Срца лекара постижу рекорд — 196! То је огромно оптерећење и свако срце не може да изађе на крај са њим. Постало је јасно да за аглоповећање срчане активности није неопходан физички напор.

Да наведемо, поређења ради, податке са разних такмичења. Код падобранаца он у првим секундама скока достиже 190, код пилота једрилица у моменту атерирања 170 до 190, а код бициклисте на оштрим оукама и 200. Само

код двојице од осам испитаних скијаша за време спуста пулс је био мањи од 200, док је код осталих прелазио ту цифру! Код гимнастичара ова бројка просечно износи 180.

Разуме се, да је само тренирано срце у стању да издржи без штете по здравље човека таква оптерећења. Управо на то морају да мисле они који махнито навијају на трибинама стадиона или се непотребно узбуђују пред екранима телевизиора. Нарочито опрезни морају бити људи у годинама који иако имају буран темперамент не могу више да кажу за себе: „Имам срце као мотор“.

ТАЈМ-АУТ ЗА ХУМОР

касније на игралиште су изашле одбојкашице Монпељеа и пошто тамо нису нашле своје противнице такође су захтевале од судије да констатује њихов пораз. Галантни судија није могао да одбие даме и поступио је по њиховој жељи. На тај начин дошло је до невероватног случаја: обе екипе су изгубиле! После дужег поступка Француски кошаркашки савез дошао је до закључка да се судији Пелегрину убудуће може поверавати само суђење између мушких екипа.

Фудбалери италијанског клуба „Ранкони“ били су крајње незадовољни што је судија, према њиховом мишљењу, често грешно у корист њихових противника. Одлучено је да се судији пошаље једна флаша чистог сока од шаргарепе. На етикети је било написано: „Висококвалитетни сок од шаргарепе — одлично средство за побољшање вида“. Судија је одговорио тужбом фудбалском савезу.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Логично

Погледавши писмо које му је Шиља пружио, поштански службеник на шалтеру рече му:

- Претемко је. Треба да залепите још једну марку.
- А зар од тога неће бити још теже? — одврати му Шиља.

Умесна примедба

Шиља, познат по томе што се никад много не жури, послао Белки са пута овакав телеграм:

- Изгубио воз — Стоп — Су тра ћу поћи у исто време — Стоп — Шиља.

Белкин телеграм је гласио:

- Поћи раније — Стоп — Иначе ћем опет изгубити воз — Стоп — Белка.

Злобљивни пут

- Перо, ти си се поправило, — каже му Мики.
- Како да не. Био сам код лекара...
- А шта ти је препоручио да једеш?
- Биљну храну.
- Па ево ја стално једем поврће, али никако да се угојим.
- Е, ја то радим на свој начин. Пустим теле да се наједне биљне хране, па је ја после једем у облику телеће менице.

Није бројоо

Код Понаја су се појавили мрави у стану на он оде у апотеку да тражи помоћ:

- Хтео бих да ми дате прамак против мрва.
- За колико?
- Право да кажем нисам их бројао.

Није приморан

Опет ме ниси послушао — каже Паја Патак свој стрићу Гаји — а ти врло добро знаш да сам ти обећао батине.

Знам ујка Пајо — али пошто ја нисам одржао своје обећање, ниси приморан ни ти да одржиш своје.

Према мамцу

Шиља и Пера Ждера нецају на обали. Одједном Шиљина удица се затресе и он извуче на обалу стару ципелу.

- Шта си ставио као мамац — упита га иронично Пера Ждера.
- Вероватно чарпану — одговори му хладно Шиља.

СПОРТ

ПОЗНАТИ ЧЕРЧИЛОВ ЗНАК ЗА ПОВЕДУ У II СВЕТСКОМ РАТУ

ГОВОР РУКУ

уставио се и препречио му пут. Из аутомобила је изле- тео возач црвен од јарости с пиштољем у руци. Срећом, Парижанин је знао неколико шпанских речи. Можда томе

има да захвали што је остао жив. Јер, возач је схватио да га је покретима шака опсо- вао. Покрети шакама имају сво је значење у религиозним о-

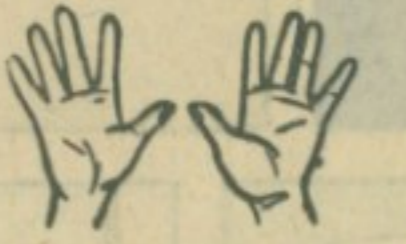

IZNENAĐENJE

ZRNO

RIBA

VEЛИКИ БРОЈ

САН

КЕНГУР

ЛОВАЧКА ТОРБА

МУШИЦА

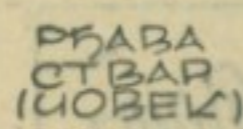
КУТИ

СОКО

ЖЕНА

ПРАВА СТВАР (ГОБЕЛ)

ВОДА

ПАЗАР ЈЕ ГОТОВ

ЗНАН ПРАВА...

Ради ограничења саобраћа- ја, власти у Филаделфији на- редиле су да од укупног броја аутомобила у граду једна по- ловина мора на предњем ста- клу да носи црвену, а друга половина плаву етикету. „Пла- ви“ имају право да возе у парним, а „црвени“ у непар- ним данима.

АКО... АКО

Грчки писац Теофраст рекао је једном грађанину: — Ако си паметан, па ћутиш, ти си луд, а ако си луд, па ћутиш — ти си паметан.

НЕОБИЧАН ФАР

Први фарови на локомотивама појавили су се још 1830. године. Испред примитивне локомотиве налазио се метални одбојник на коме се лежила ватра која је осветљавала пут. Разумљиво да то није било пријатно за машиновођу коме је дим ишао право у лице.

Може звучати чудно али говор руку, кажу они који га боље познају, каткад је јаснији од самих речи. Али, да одмах до- дамо, код људи у разним кра- јевима света исти покрети ру- ку имају сасвим различито значење и могу каткад бити извор невероватних неспора- зума. Тако је забележен слу- чај једног Парижанина који је возећи аутомобил улицом једног јужноамеричког града желео да упозори возача исп- ред себе да му се једна гу- ма испупала. Начинио је од говарајући описни покрет ша- кама. Само тренутак касније чуо је бесно шкрипање гума, аутомобил испред његовог за-

НАЈЧЕШЋИ ПОКРЕТ РУКУ

бредима. Многбројни дре- вни кипови откривају читаву скалу покрета рукама, на при- мер, у будистичкој митологи- ји. Сваки од ових знакова има своје прецизно значење и сви они заједно представ- љају читав мали језик.

У разним народима говор рукама достигао је висок сту- пањ савршенства. Нарочито је био развијен говор покре- та код Индијанаца Северне Америке. Код њих је он пред- стављао неку врсту есперан- та. Представници разних пле- мена, који су говорили раз-

личите језике, окупљали су се и у потпуној тишини одр- жавали ратни савет само уз помоћ покрета руку. Седећи у кругу на земљи, не изгова- рајући ни речи, обавијени ди- мом дула мира, индијански ратници су разговарали. На пример галоп коњаника изра- жавао се скоковитим покре- тима шака дланова окрену- тих земљи. У индуским шко- лама плеса и данас се упо- требљава говор рукама. На- ставници се покретима спора зумевају са ђацима из покра- јина у којима се говоре раз- личити језици. Говор руку по- стоји и код калуђера бене- диктинских манастира, који су правилима своје вере осу- ђени на вечито ћутање. Неки примитивни аустралијски доморочи имају исто тако је- зик покрета шака. Тај језик им омогућује да у потпуној тишини између себе по- требна обавештења у ло- ву. Прво један одређен по- крет означава изненађење, други велики број, трећи кен- гура, сокола, жену, рђаву ствар или човека, зрно, рибу, сан, мушицу, воду, заповедни облик „ћути!“ и слично.

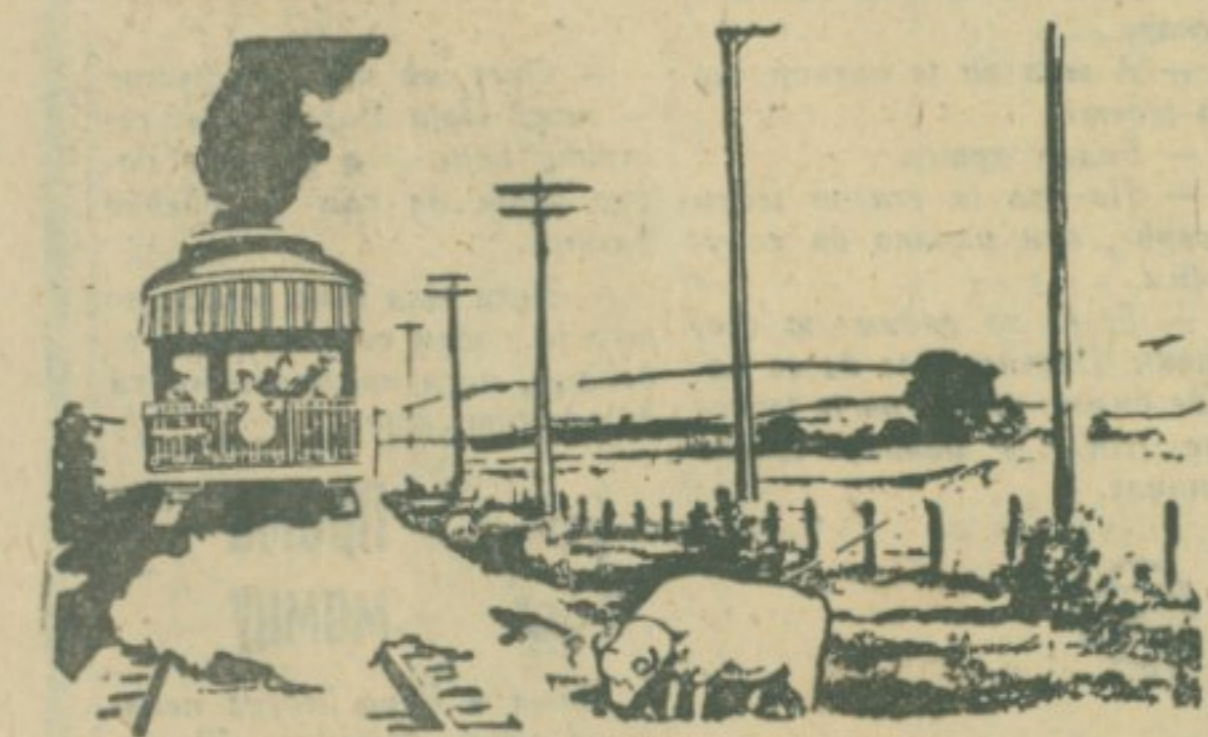
Оригинална локомотива

Кад је једна железничка компанија у Канзасу у САД остала без пара 1914. године, одлучила је да преокреће један аутомобил у „локомотиву“. За 15 месеци овај аутомобил- локомотива превукао је милионе тона разног терета.

У ДОБА ПРВИХ ЖЕЛЕЗНИЦА

Кад су прве железничке пруге почеле да пресецају бескрајне равнице америчког запада, стока у новим насе- љима често је страдала под точковима возова. Али ни во- зови нису увек пролазили добро. За релативно слабе ком-

позиције тадашњих железница судар са великим стадима стоке није био ситница већ озбиљан удес који се често сав- ршавао тиме да локомотива искочи из шина. Да би се спр- ечило да овце излазе на шине, у извесним крајевима људи су дошли на идеју да између бандера повежу жицу за коју су овце биле привезане. Оне су могле да се крећу дуж жице, али нису могле да изађу на пругу.

ЛОРА

Звала се Лора. Као го- тово сваки зелени ама- зон-папагај. Имати па- пагаја није ништа необично, али сам ја на чудан начин до- шао до овога.

Било је то у срцу Јужне Америке, где су папагаји тако бројни као код нас у Европи врапци. Децаци се тамо пењу на дрвеће хватају их, мало се поиграју па их онда пусте.

У малом граду упознао сам неког боливијског официра, који је дошао у посету породи- ци. Иначе је са службом био дубоко у унутрашњости земље. Да му не би било до- садно, купио је тамо од јед- ног дечака папагаја и научио га неколико речи. Кад је по- шао у посету породици понео је папагаја. Хтео је да га до- клони сестри. Пут га је водио кроз густу, дивљу шуму. Па- пагаја је несмотрено ставио иза себе на седло. Међутим, негде уз пут приметио је да је птица нестала.

Пошто је требало да и ја прођем истим путем, којим и Боливијанац, он се нашалио:

— Поклањам вам моју Ло- ру, ако је сретнете.

Ја као сам кроз прашуму. Ваздух је био испуњен кре- штањем небројених папагаја. Једно се јато упуцало и прхну са дрвета. Само је један па- пагај остао шћућурел на гра- ни. Сетих се Боливијанца и, сам не верујући да бих могао срести баш његовог папагаја, рекох:

— Ко ме ле ва? (на шпан- ском: како си?)

Папагај искриви главу и од- говори:

— Ко ме ле ва? Деме ла па-

та (дај ми ручицу). Хура! Ху- ра!

Затим весело прхну, али по- што је имао поткресана кри- ла паде на земљу право пред моје ноге. Ја сам га узео са собом. Тако ми је он постао друг, у часовима кад сам био сам.

Кад сам после три месеца кренуо за Европу, без разли- ца сам повео Лору. Сада више нисам могао да замис- лим живот без ње.

Пошто сам више времена проводио у институту у којем радим неголи код куће, сме- стио сам Лору у своју радну собу где се слободно кретала и чаврљала по цео дан. Реч- ник јој је бивао све богати- ји и моје колеге радо су до- лазиле да „поразговарају“ са њом.

Једног дана избио је по- жар. Ватра је уништавала наш дугогодишњи рад — списе, књиге, документацију! Поку- шавали смо да из пламена спасемо што можемо. Сви смо били гарави, поцепани, мокри од воде из ватрогасних шмиркава. Изгледало је да се више ништа не може спасти. Тада се изненада сетих Лоре. Помисао да ће изгорети тако ми је тешко пала да сам по- кушао да још једном уђем у зграду иако су ме сви одго- варали од тога, јер је на све стране крцкало, пуцало и па- дало.

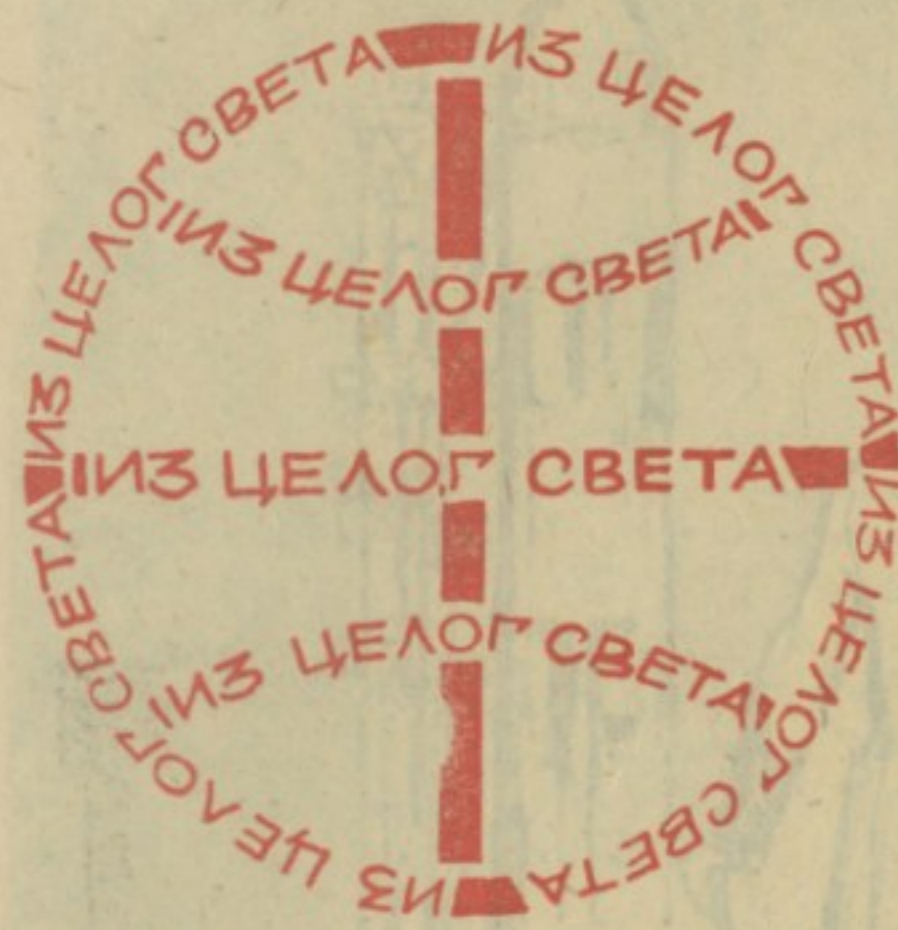
Ватрогасци су са чуђењем гледали човека који је ишао у опасност због једне птице! Ја, ипак, улетех у дим. Некео сам стигао до своје собе, која је била пула дима и јаре. Јед-

Ханс Криг, познати зоолог и светски пут- ник, који је многе године провео у далеким земљама, међу људима и животињама пра- шума, степа и мочвара испричао је овај свој доживљај.

ва приметих Лору која је чу- кљуном и поче да псује на чала испод мог писачег стола, шпанском. Кад сам је изнео уплашена и накомстрешеног из пожара она је гласно вика- перја и поцрнела од гара. Ух- ла крештавим гласом: Хура! ватих је брзо. Она ме од стра Хура!

ха кљуцну својим оштрим Лора живи и данас.

ЦЕВИ ОД КОЖЕ ДЕЛФИНА

Када би се обичним формулама хидродинамике израчунало колики отпор вода пружа телу делфина који плива брзином торпедног чамца, добила би се огромна цифра. Из ње проистиче парадоксална чињеница: ова животиња не може да плива тако муњевитом брзином. А она ипак плива!

Тајна се крије у необичним својствима делфинове коже. Наиме, кожа делфина је рапава и та рапавост не даје води да ствара вртлоге већ је „приморана“ да оптиче тело животиње. За ово откриће најпре су се заинтересовали бродоградитељи. По поруци америчке морнарице, научници покушавају да добију полимерну опну чија би површина имала рељеф као кожа делфина. Неки повољни резултати су добијени и у штампани су већ објављене вести о испитивању бродова чији је труп обложен слојем који смањује отпор воде.

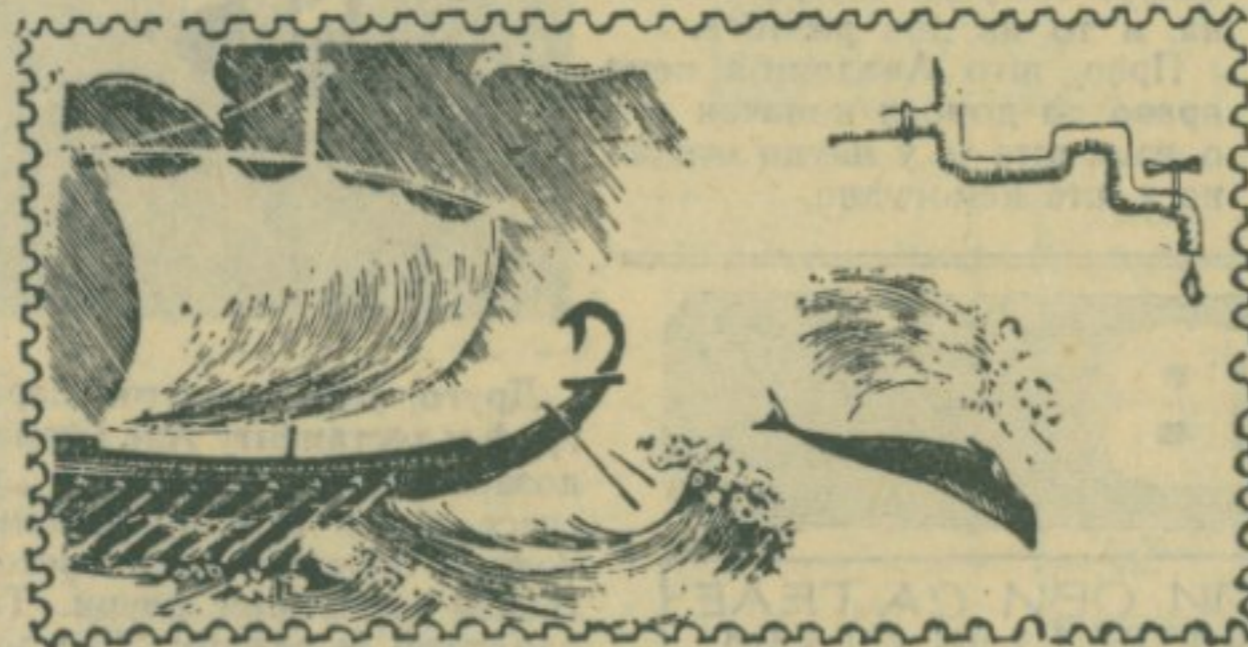
Особине вештачке делфинске коже могу да нађу и другу примену. Физичар Роланд Пелт, професор универзитета у Питсбургу, предлаже да се ова вештачка кожа употреби при изради цеви за делектоводе. Тој теми била је посвећена и његова докторска дисертација. У цевима чија је унутрашњост била обложена овим слојем, Р. Пелт успео је да снизи хидраулични отпор на свега једну трећину од уобичајеног.

УМЕСТО ЕКСПЛОЗИЈЕ — МАГНЕТ

Источнонемачки научници пронашли су нов и занимљив метод спајања цеви. Он веома подсећа на заваривање помоћу експлозије. Ту су наглавци, матрице, па чак и ек-

сплозија само — нема експлозија.

Сарадници технолошког института у Дрездену искористили су нове, тек недавно развијене методе стварања изванредно јаким магнетским поља и њиховим дејством

заменили су притисак барутних гасова. А као што је познато, могућно је створити поља чији притисак на феро магнетске материјале достиже милионе атмосфера, тј. притисак много већи но при експлозији тротила.

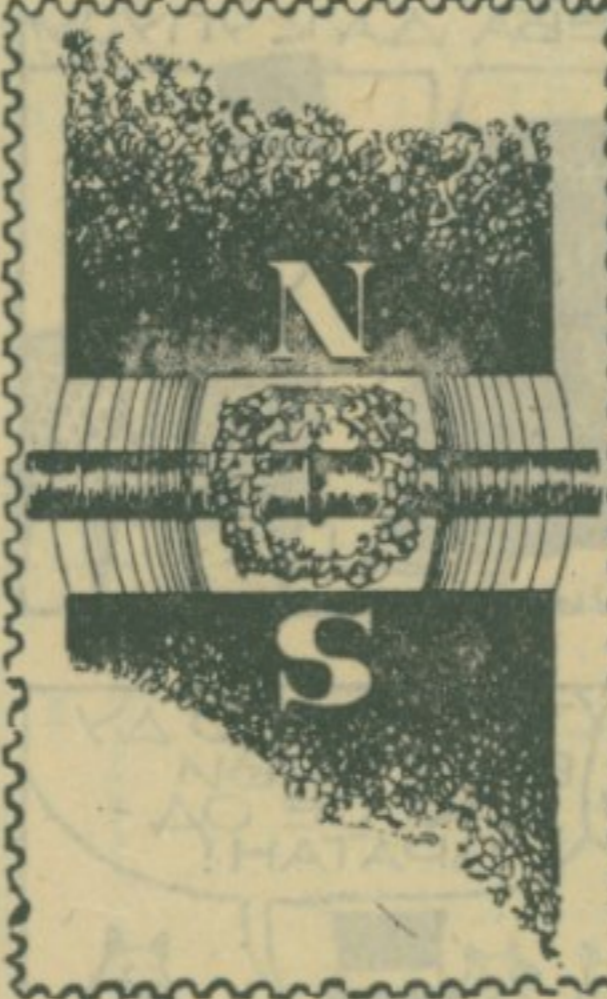
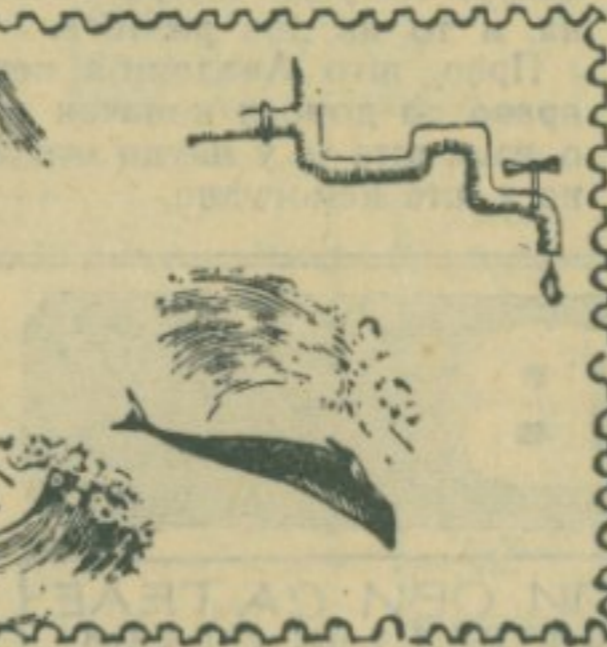
Немачки стручњаци тврде да је хладно заваривање металних цеви помоћу дејства магнетних поља сврсходније и поузданије од свих осталих.

МАЛЕ БРИГЕ ВЕЛИКИХ КОНСТРУКТОРА

Да одмах кажемо: реч је о пројектовању надзвучних путничких авиона будућности. Ови апарати засад се могу видети само на цртањим столовима у конструкционим бироима. Тражећи и испитујући материјале за будуће авионе надзвучних брзина истовремено се одабирају и најпогод-

није варијанте конструкција различитих „чворова“. Заједно с тим важним и великим проблемима искрсавају и други, на изглед споредни, али исто толико битни.

О два таква проблема писао је недавно амерички ча-

сопис „Попјунер микеник“. Први од њих су — пепељаре. Приликом чишћења авиона који је слетео највише времена

одузима пражњење пепељаре. Према прорачунима економиста надзвучни авион са 250 места за путнике „има право“ да се задржи на аеродрому највише пола часа. Пошто је да се за тих 30 минута искрцају приспели путници, почисте и уреде салони и укрцају нови путници — није ни мало лак задатак. Размишљајући о овом проблему, конструктори су обратили пажњу на пепељаре. Један предлог је био да се оне уопште не празне и не чисте већ да се замене новим. Али, ни та мера није довољна и морао се учинити још један корак:

упола смањити број пепељара и на свака два путника стављати по једну. Па и тако „преполовене“ пепељаре неће се чистити већ замењивати новим.

Други проблем је храна за путнике. Надзвучни путнички авион на својим интерконтиненталним летовима налазиће се у потпуно хоризонталном положају свега око пола часа. Остало време отпада на узлетање, узимање висине, смањење висине и слетање. А послужити путнике освежавајућим напацима и лаким јелима могућно је само за време хоризонталног лета. Предлога за решење овог проблема има неколико. Један од њих је: снабдети путнике још на аеродрому нарочито упакованом храном и освежавајућим напацима.

АВИЈАЦИЈА ПОМАЖЕ ЕНЕРГЕТИКУ

У приручницима за експлоатацију авиона стоји да њихов мотор може да ради толико и толико часова. Будите сигурни да преко тог одређеног броја часова авионски мотор неће више радити. Чим му тај рок истекне, авион се одвлачи у хангар, с њега се скида мотор који је одслужи своје и наместо њега монтира нов. Ваздухопловна техника сигурности не дозвољава „гледање кроз прсте“. Без обзира у како се добром стању мотор налазио њега више не пуштају у ваздух. Али, зар се за њега не би могао наћи неки посао на земљи?

Три пута у току свака 24 часа енергетичари се боре за сваки киловат електричне енергије. Велики град се буди, пале се милиони сијалица, укључују се решои, електрични штедњаци и електрични апарати за бријање, почиње рад електрични саобраћај — то су узроци јутарњег „шпица“ у потрошњи електричне енергије. Дању, као сув сунђер, индустрија упија енергију. Увече се опет пале милиони сијалица у становима и по улицама, светле многобројни телевизиорски екрани. И тако све док велики град не у-

тоне у сан. И само ноћу енергетичари одахну.

На први поглед излаз је једноставан, имати електричне централе које би се пустиле у рад кад наступе „шпицеви“. Али, да би се пустила у рад једна обична термоелектрана потребни су часови. А сам „шпиц“ понекад не траје дуже од једног часа. Због тога су многи целсходнији генератори који раде помоћу гасних турбина. За њихово укључивање и искључивање потребно је само неколико секунди.

Али пројектовати, подићи и опремити електричну централу која би највећи део дана била „беспослена“ није ни разумно нити се исплати. А није ни потребно. Колико има авионских турбина које још могу да раде — само не у ваздуху. На њих су енергетичари и управили своју пажњу.

Истина, снага чак и највећих турбореактивних и турбоеликтричних авионских мотора обично не премаша десет хиљада киловата. Али, шта нас спречава да у један енергетски блок умонтирамо десетак таквих мотора? У том случају њихова укупна снага биће сасвим задовољавајућа.

Занимљиво је шта о томе кажу економисти. Треба имати у виду да је за авионске motore потребно висококвалитетно гориво. У енглеским електричним централама где се користе турбо-мотори марке „Бристол-Олимпија“ сваки такав мотор потроши за један час 5,5 тона бензина дајући енергетском систему 17 хиљада киловата. Не може се порећи да су ови киловати скупи. Али, не треба заборавити да је цена овакве електричне централе мала. Кад се и то узме у обзир, њихова енергија и не дође тако скупа.

Један од озбиљних проблема који се јављају у вези с таквим централама је борба с буком. Олакшавајућим околностима ипак има: такве централе могу да раде без прислужног персонала и управљање њима може бити аутоматизовано.

И још једна предност авионских турбина посматраних очима инжењера-енергетичара: мале размере и мала тежина. Енглеска фирма „Бристол-Сигнали“ почела је да прерађује покретне електричне централе чије генераторе покрећу реактивни авионски мотори. Агрегат је монтиран на аутобуској шасији.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ЧОВЕК И КИТ - ПОРЕЂЕЊА -

Човек и кит су два бића која у овом роду заузимају водећа места по неким својим особинама.

Човек је биће с највећом интелигенцијом, а кит је највећа и најтежа животиња која је икада насељавала нашу планету.

Упоредимо ли човека и кита по димензијама, пада нам у очи да је човек према киту виштаквно биће; човек има 16

до 20 пута краће тело од целокупне дужине кита.

Имају ли штапак човек и кит нешто заједничко? Наравно да имају јер припадају истој класи — сисарима, чији представници доје младунце. „Основна шема“ грађе слична је за све сисаре. Да би се мало јасније видео однос човека и кита, узвешемо пример једног ухаљеног кита чији су сви делови тачно премерени. Овај диновски сисар био је дугачак 27 метара.

Језик са кореном овога кита тежио је 3.150 килограма;

око 20.000 пута тежи од човека.

Тежина црева износила је 1550 килограма, а црева човека су тежка око два до два и по килограма.

Тежина желуца 420 килограма, а код човека 300 грама. Тежина јетре 930 килограма, код човека око килограм и по.

Тежина срца 630 килограма, док је срце човека тежко око 300 грама.

Бубрези овог кита тежили су 950 килограма, док оба бубрега човека теже 250 до 400 грама.

Цео скелет тежио је 22.650

килограма, док је скелет човека тежак око 9 килограма и 800 грама.

Укупна тежина мишића (меса) износила је 56.450 килограма, а тежина мишића код човека 28 килограма.

Али од свих ових поређења најчудније је оно које се односи на мозак. Мозак човека тежак је просечно 1360 грама, па би се очекивало да је мозак кита можда и три хиљаде пута тежи од човековог, као што је случај са јетром, срцем и бубрезима. Међутим, није тако. Мозак северноатлантског кита тежак је око шест и по килограма и тежи је за око пет пута од мозга човека.

Поједини органи поређених организама различито су развијени, јер обично имају и различиту улогу у организму. Човек је најинтелигентнији представник сисара па је и његов мозак доживео највеће развиће. Однос тежине мозга код човека према његовој укупној тежини сасвим је другачији него код кита. Мозак чо-

века је педесети део тежине његовог тела, а мозак кита је 20.000 део тежине тела кита. Ако бисмо расуђивали колики је значај мозга за тело појединих организама, онда бисмо дошли до закључка да је мозак у телу човека (без обзира на улогу) око 400 пута заступљенији него у телу кита.

Даље, јетра кита по тежини чини само 140 део тела, међутим, човечја јетра представља приближно 47. део тела. Ово нам говори да је човечја јетра вероватно више и шире везана за различите улоге и радње у човечјем организму. Човечје срце и мишићи тежински представљају нешто мањи део тежине тела, него што је то случај са китом. Треба имати у виду да мишићи и срце кита треба да раде и покрећу тело највећег колоаса који је икад живео на нашој планети.

Да напоменемо још и ово: највећи досад измерени кит тежио је 170.000 килограма, а био је дугачак 34,5 метра.

Према једном прорачуну мишићи кита могу да развију енергију од око 1.700 коњских снага, иако је сасвим вероватно да је ова бројка још знатно већа.

Ускоро ће у Западној Немачкој бити пуштена у саобраћај прва хидраулична дизалица за бродове у Европи. Само пола часа јој је потребно да би из воде извукла терет од 450 тона и пренела га у бродоградилнице саграђено на 6,50 метара изнад воде.

★
За време фудбалске утакмице одржане недавно у месту Бахиа Бланка у аргентинској пампи један гледалац, незадовољан одлуком судије, заврдио је ласо и извукла судију са терена и тако прекинуо игру.

Вештог бадача ласа месни судија осудио је на следећу казну: годишну дана мора бесплатно да ради у башти фудбалског судије.

★
У Западној Немачкој отворен је музеј кавеза за птице. Између 70 изложених кавеза налази се и један направљен од сребра у Холандији у 17. веку.

МАРС ИСКЉУЧЕН ИЗ ТЕСТАМЕНТА

Име првог човека који буде ступио на Месец или неку другу планету остаће заувек забележено у историји човечанства. Њему ће припасти слава, многа признања и награде. Међу њима биће и једна ванста необична: легат који је оставила једна стара роопна која је умрла 1891. године, у време када су се космичка путовања ограничавала само на царство маште.

Прича о овој необичној награди враћа нас у 1889. годину. Осећајући да јој се смрт ближи, мадам Ана Емили Гизман, удовица богатог Марка Гизмана, сачинила је тестамент у овој манастирској ћелији у Поу, у Француској, где се повукла да проведе своје последње године.

Ана Гизман, која се родила 1804. године у Хавани, умрла је у манастиру 1891; две године после састављања последње воље. Када је тестамент отворен, у њему је нађен и овај параграф:

„Остављам Академији наука Француског института 20 хиљада франака за оснивање награде која ће носити име мога сина Пјера Гизмана; на-

града се има доделити, без обзира на националну припадност, првом научнику који успе да успостави лични контакт с било којим небеским телом изузимајући планету Марс“.

Са садржином тестаamenta Ане Гизман Академија је упозната 24. августа 1891, два месеца после њене смрти. Академија је сазвала састанак својих чланова на разговор о легату и додељеној суми која је за оно време била право богатство.

Међутим, само су два члана била за то да се легат прими док су сви остали гласали да се одбије пошто су његови услови „фантастични“.

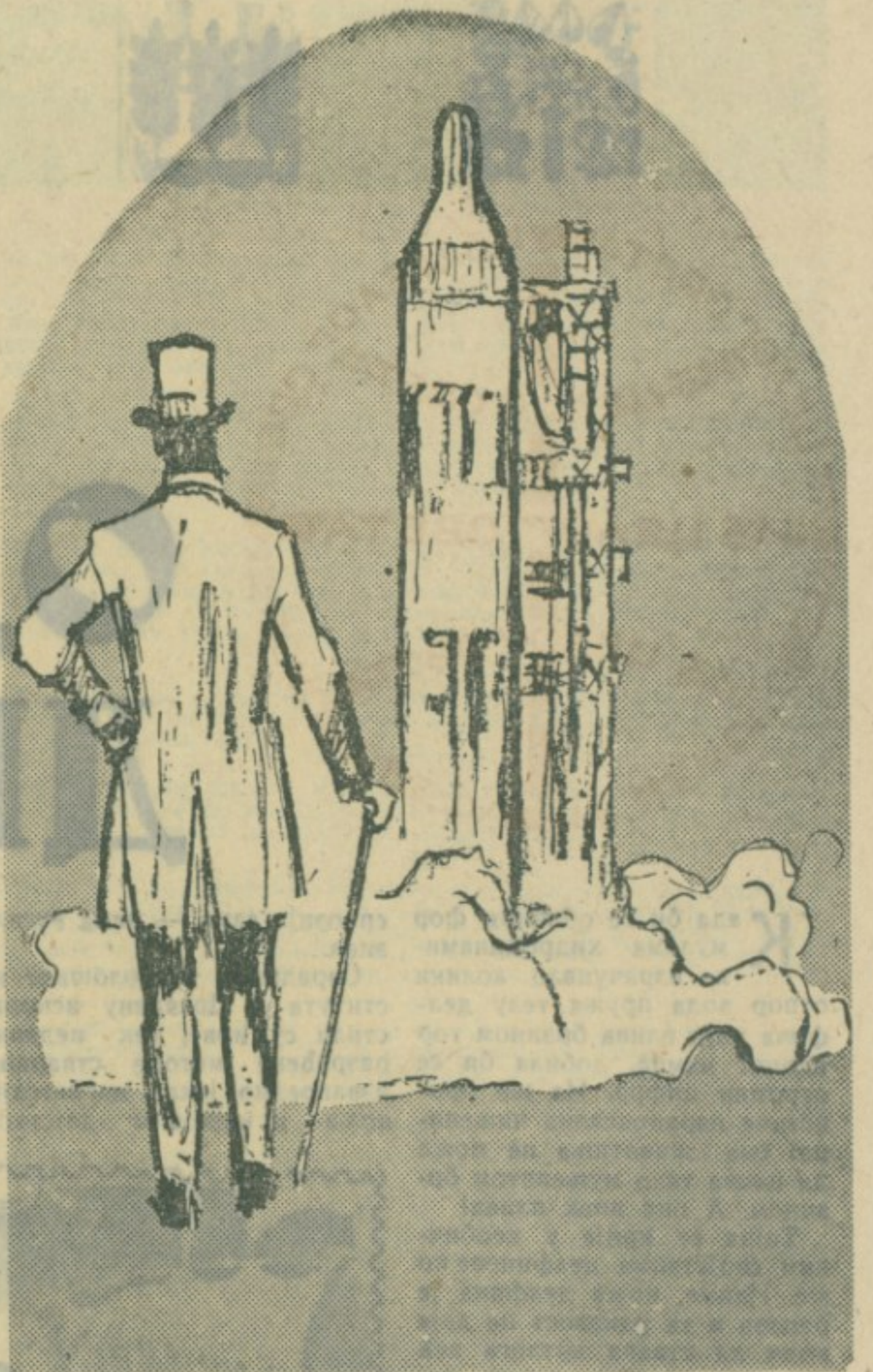
Академици који су се изјаснили против прихватања легата тврдили су да би оснивање једне такве награде изложило „узвишеном и поштовану Академију“ подсмеху. Гизманова награда, тврдили су они, никад ником неће бити додељена. Академија ће само натоварити себи на леђа једну обавезу. Легат је, тврдили су они, у потпуној супротности са здравим, конзервативним и узвишеним традицијама Академије.

Сви ти разлози били су разумни и убедљиви за већину чланова. Али, одлучујући фактор за неприхватање легата Ане Гизман била је њена необјашњива нетрпељивост према Марсу.

У то време чак је и наука озбиљно прихватила теорију да је Марс настањен и да се са овом планетом у догледно време може успоставити веза. Проучавање Марса обављало је стварније резултате но испитивања осталих небеских тела. Због тога је искључивање „црвене планете“ учинило легат Ане Гизман још неприхватљивијим.

На том првом састанку Академије сагласност међу члановима није постигнута те је закључено да се доношење одлуке — одложи. Али, новац је био ту и с њим је требало нешто учинити. Састанци су одржавани у редовним интервалима док најзад 8. јануара 1900. година Академија није пристала да прихвати легат и оснује Награду Пјера Гизмана, и то из два разлога.

Прво, што Академија нема право да доноси коначан суд о томе шта је у науци могуће а шта немогуће.

МУМИЈИ И ТВ

Друго, један додатни параграф у тестаменту Ане Гизман дозвољавао је Академији „да спасе образ“ и да прихватање новца оправда пред светом својим служењем науци. Тај параграф је гласио: „Све док контакт с неким небеским телом не буде успостављен, дозвољено је да се сваких пет година интерес на главницу додељује по једном научнику, Французу или странцу, који ће у том петогодишњем раздобљу дати најзначајнији допринос у обогаћивању нашег знања о планетама нашег Сунчаног система, а у погледу њене природе и њеног односа према Земљи.“

Тај параграф и практична корист која је из њега проистацала претегли су и чланови Академије су пристали да „покопају своје скрупуле“ — како су се неки тада изразили — и да прихвате легат екцентричне старице. Али, воље и недоумице чланова Академије нису тиме престале. Награда Пјера Гизмана донела им је још много главобоље. Чак и данас чланови и службеници Француске академије нерадо говоре о легату богате удовице која је имала нешто против Марса.

Кажу да не постоји ниједна међународна награда за коју је толико особа тврдило да су је заслужили. Од дана када је штампана донела о њој прву вест хиљаде људи из свих кра-

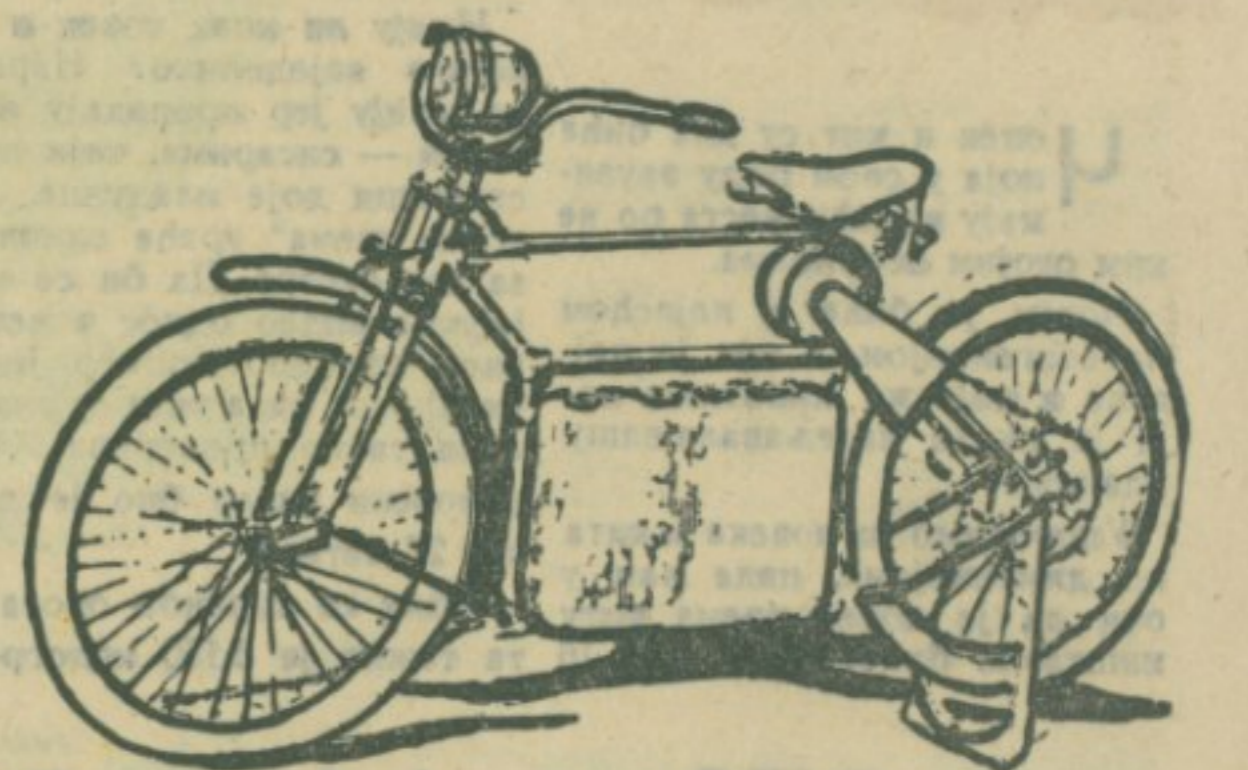
јева света писало је Академији тражећи да им се додели. Не треба ни рећи да већина писама долази од варијанца који тврде да су лично посетили друге светове. Има и таквих који тврде да је само њихов дух, који се одвојио од тела, био на некој другој планети. И једни и други износе најфантастичније појединости са тих својих тобожњих међупланетарних путовања. Не треба ни рећи да право на награду није признато никоме од њих. Писма стижу и данас.

Последњи успех космонаутике обављају да ће се можда за мање од пет година појавити оправдан захтев да Награда Пјера Гизмана буде додељена. Француска академија ће радо исплатити награду за коју се толико дуго веровало да је заувек недоступна.

Разуме се, награда неће бити исплаћена ако се неким случајем догоди да прва планета на коју човек ступи буде — Марс. Морале причекати да буде освојена нека друга планета јер је Ана Емили Гизман сматрала да Марс не заслужује ни једне једине паре од њених 20.000 франака.

ПРВИ МОТОЦИКЛИ

Први мотоцикли појавили су се око 1885. године у Немачкој и Француској. Мотоциклизам као спорт почео се развијати почетком 20. века. Године 1907. у Енглеској су

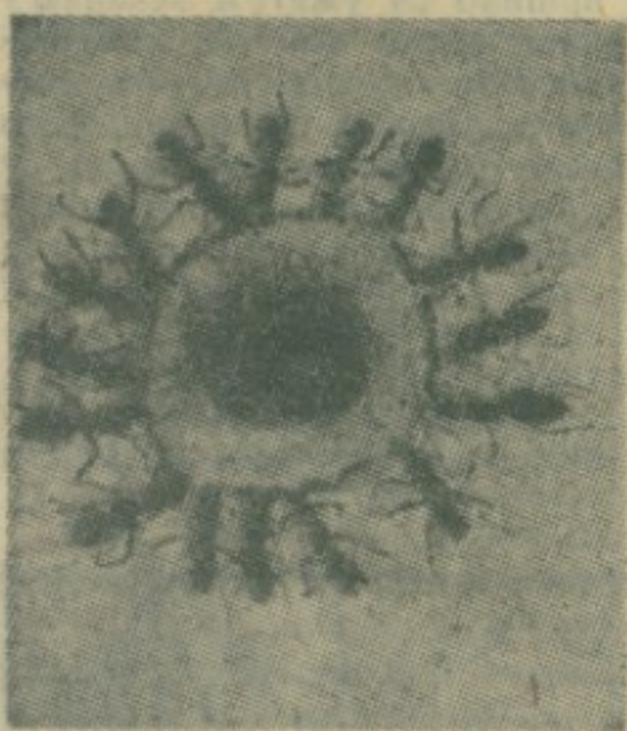
организована прва такмичења мотоциклиста. На слици је модел једног од ретких електричних мотоцикла конструисан 1911. године. Он је могао да превали 115 километара само са једним пуњењем акумулатора.

Први пут

Поводом прославе стогодишнице извођења валцера „На лепом плавој Дунаву“ у Бечу, искован је у Аустрији сребрн новац од 50 шилинга са ликом композитора овог познатог валцера Јохана Штрауса. На овај начин свакако је први пут у свету указана почаст једном музичару, додуше тек после смрти.

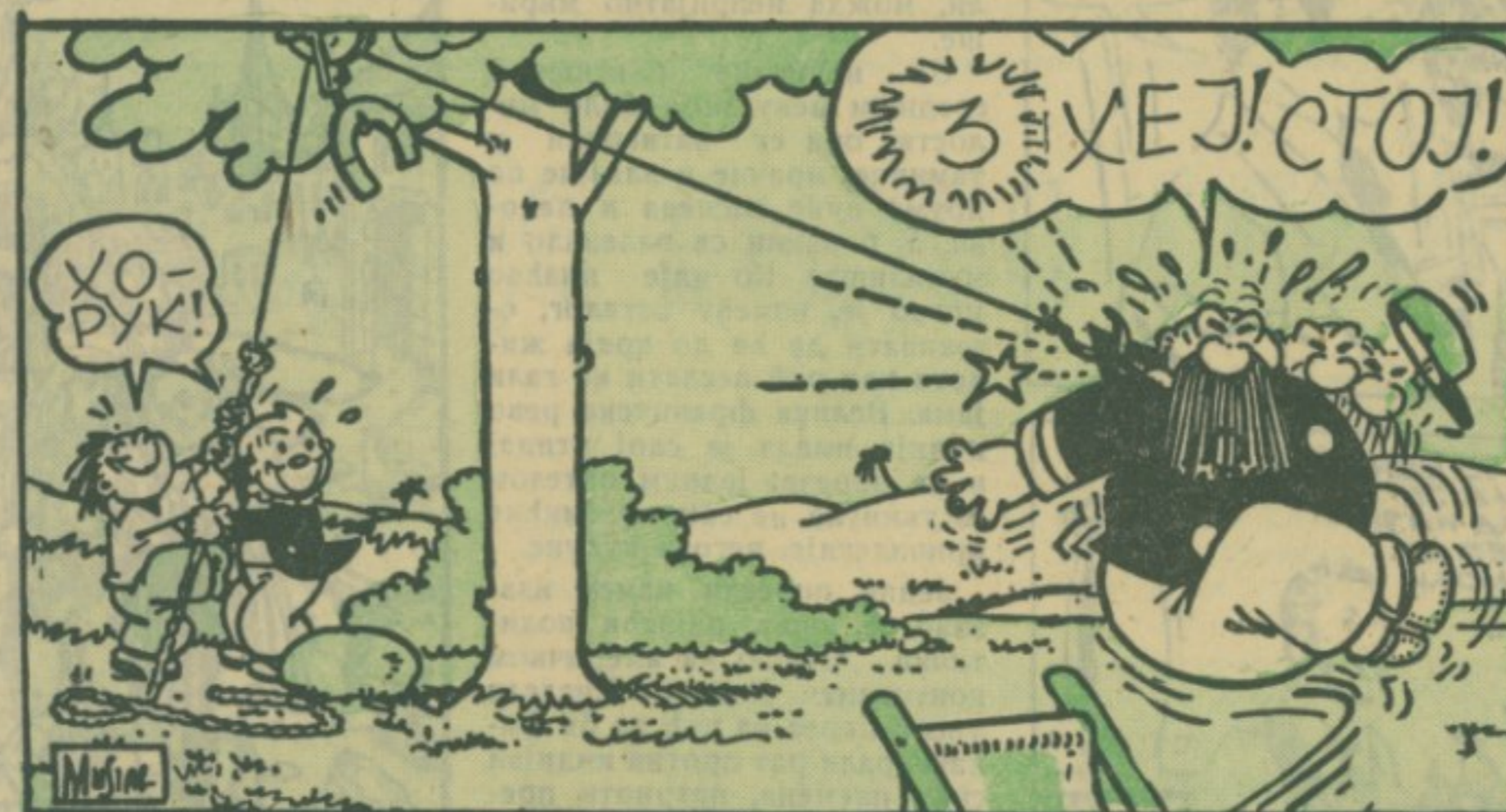
У слици и речи...

Мрави сладокусци око једне једине капи меда — и, ово уметничке слике.

НЕОБИЧНА ЗАКЛЕТВА

Извесни Бен Лојд из Нју Орлеанса да би себе казнио што није испунио молбу своје жене и купио јој свежу рибу, заклео се да ће прећи једну за другом све улице, булеваре, авеније и градске тргове, укупно у дужини од 2000 километара. Лојд је и испунио своју заклетву на дан свог 48. рођендана. Да би прешао овај напоран пут било му је потребно 17 година!

ВЕЛИКОДУШНА ТВРДИЦА

Обилазио сам један стари замак с групом посетилаца. Водич нас је пратио из дворане у дворану, из одаје у одају, декламујући наизуст до бро научена објашњења. Стигосмо у последњу одају. Била је празна. Само је на једном зиду висила велика уметничка слика.

— На крају — рецитовао је водич — овде видите слику грофице Кунигунде која је некада завела строги режим у овом замку. Имала је хладно окротно срце, била је надалеко чувена по тврдици. Али и добила је оно што је заслужила. У део замка у којем је држала скривено благо ударио је гром и он је изго-

рео до темеља. У пожару је нашла смрт и грофица.

Присутни су били узбуђени. Стојећи по страни чекао сам да сви изиђу. Тада се обратио водичу.

— Чујте — рекох — ала сте ви лепо насамарити све ове људе.

Човек ме погледа упитно.

— Ви знате...?

— Дабоме да знам — потврдох. — Једном сам већ у време вашег претходника разгледао овај замак. Ваш колега приказао је грофицу Кунигунду у многу повољнијој светлости, по њему је она чак била великодушна жена.

Водич се збуни.

— Па... да — поче он полугласно — оно о твр-

дичкуу најпросто сам немислио. Хоћете, хоћете ли ме пријавити управнику замка.

— О, не — насмејак се. Сами пред собом треба да сте одговорни за оно што причате. Ћутају једино под условом да ми кажете зашто сте тако неправилни према грофици? Разлог имате, зар не?

Водич се осврну. У близини није било никога.

— Наравно да имам разлога — мрмљао је. — Па госпоња грофица је мртва више од 200 година а ја јој баш ништа не могу наудити. Смислио сам причу о њеном тврдицилуку и трагичном крају јер су је сви радо слушали и били дубоко потресени грофичином страшном судбином. И, видите, откад то чиним, отада...

— Отада...?

— Отада добијам много веће напојнице него раније кад сам причао праву истину.

ФОКА МОЖЕ...

Фоке могу да остану испод воде 28 минута и да се спусте у дубину до 450 метара; у стању су да издрже притисак од 50 кг на квадратни сантиметар. Ово су утврдили зоолози у бази Макмурдо на Антарктику помоћу справа за мерење дубине прицвршћених за тело фока.

МОСТАРИНА, КОЈА ЈЕ НЕКАД НАПЛАЊИВАНА ЗА ПРЕДАЖЕЊЕ ПРЕКО СВАКОГ МОСТА, ЈОШ НИЈЕ НЕСТАЛА У МНОГИМ КРАЈЕВИМА СВЕТА

ТРАГОМ СТАРИХ ГРАВИРА

ОТКАД ИМА ЉУДИ ИМА И ПОРЕЗА

чешће зависила од жеље господара и да је била веома сурова. Додуше, понекад јој нису недостајали ни смешни изуми човечјег духа.

Запис стар 5000 година

Нико не може да потроши више него што има. Ово основно правило економије односи се на све народе и на сва времена, на појединце и на породице, на најмање занатске радње и на највеће индустријске погоне. А разуме се, и на државе. Оне морају да праве буџет који треба да буде тачан: колико је новца унето, толико се може потрошити.

Порески систем модерних држава успева да функционише још само уз помоћ електронских мозгова. Није ни чудо што се грађани понекад у томе не салази. Чак и стручњаци могу да залутају у шуми пореских прописа. Француски песник Вернеј је у својој комедији „Школа за пореске обвезнике“ пакосно приметно:

— Свако ко не познаје пореске прописе, мора доплатити ономе ко их сувише добро зна...

Историја и књижевност свих народа и времена често помињу порезе, у које долазе и данак, намет, кулук и други облици обавеза. Може се рећи да је она раније нај-

јен у рушевинама сумерског главног града Лагаша.

Један од раних облика пореза је кулук, који се у Европи задржао до новијег времена. У овом случају он се плаћао физичким радом. Колико је то тежак облик најбоље се може видети навођењем најчувенијег примера какав је изградња пирамиде египатског фараона Кеопса 2500 година пре нове ере. По-

ОД КОНЗЕРВАТИВНИХ БОЈАРА КОЈИ СЕ НИСУ ХТЕЛИ ОДРЕДИ СВОЈИХ ВРАТА ПЕТАР ВЕЛИКИ ЈЕ УБИРАО — ПОРЕЗ

дизање пирамиде трајало је двадесет година и на том послу је стално било запослено 100.000 људи. Из Етиопије су довлачени огромни блокови стена, тешки и по 300 тона и то само снагом људских мишица. А како је било са „нор-

малним пореским давањима“ у стоци, житарицама и другим намирницама, зна се са једног надгробног рељефа из 2300. године пре нове ере. Пред фараоновим сакупљачем данка се морало клекнути и понудити му данак; разуме се, никада ништа није било одбијено.

Омрзнати као џелати

Библијском цару Соломону било је потребно десет хиљада кулчара и то само за обрабање кедрова који су у потребљени за подизање његових палата и грађење његових бродова. Критски краљ Минос, на чијем је средоземном острву 2000 година пре нове ере забележен културни процват, примио је данак и у — људима. Највећи вавилонски и асирски владари ретко када су заборављали да после добијене битке подигну споменик на коме је записано да побеђени морају плаћати тешке данке и кулуке.

То што су слободни грађани Римске Империје дуго били ослобођени плаћања пореза, било је могуће зато што су многи потлачени народи плаћали за њих. Свуда су били постављени скупљачи дајбина који су сваке године морали положити високе суме. Ако су, под заштитом војника, успели да прикупе више, то је припадало њима. Они су били исто тако омрзнати као касније у средњем веку џелати.

Разуме се, касније су Римљани морали и сами да плаћају. Император Август је увео обртни порез од једног процента, који се називао „центесима“ односно „стотинак“. Кад је цару Веспасијану син Титанус пребадио да је увео порезе чак и на нужнике, овај му је поднео златник под нос и унутао га да ли, можда непријатно мирише.

За неуредне платише у средњем веку није било милости: они су затварани у тамнице, мрачне и влажне по друге пуне мишева и пацова. У близини се налазило и мучилиште. Ко није плаћао могао је, између осталог, очекивати да ће до краја живота као роб веслати на галијама. Велика француска револуција имала је свој утицај и на порезе: једним потезом је укинула не само племићке привилегије, него и кулуке.

Један порески намет изазвао је, опет, највећи политички догађај на америчком континенту. Када су Енглези увели порез на чај, да би финансирали рат против индијанских племена, патриоти преобучени као Индијанци уаузли су се 16. децембра 1773. на три брода у Бостону и бацили у море све сандуке с чајем. Овај догађај забележен је у историји као „бостонско пијење чаја“ а значије је почетак америчког рата за независност.

Читав низ „специјалитета“

За проналазаче директног пореза на приходе (оног који се убира од грађана) сматра се Вилијам Пит-млађи, британски министар финансија 1782. и 1783. године. Он је сматрао индиректне порезе (које су се углавном састојале од потрошних добара) тако тешким, да су „просјаку скидале и последњу прњу с тела“. Његов земљак Адам Смит (1723—1790), царински службеник и професор у Единбургу, дао је четири чувена пореска правила: једнакост (што значи не апсолутна, него релативна једнакост у смислу правосуђа), одређеност (свакоме мора бити савршено јасно шта је дужан

ПОРЕЗ У НАТУРИ ВЕОМА ЈЕ СТАРА ИНСТИТУЦИЈА. У СРЕДЊЕМ ВЕКУ МНОГЕ ЦРКВЕ ЗАХТЕВАЛЕ СУ ПОРЕЗ У ВИНУ

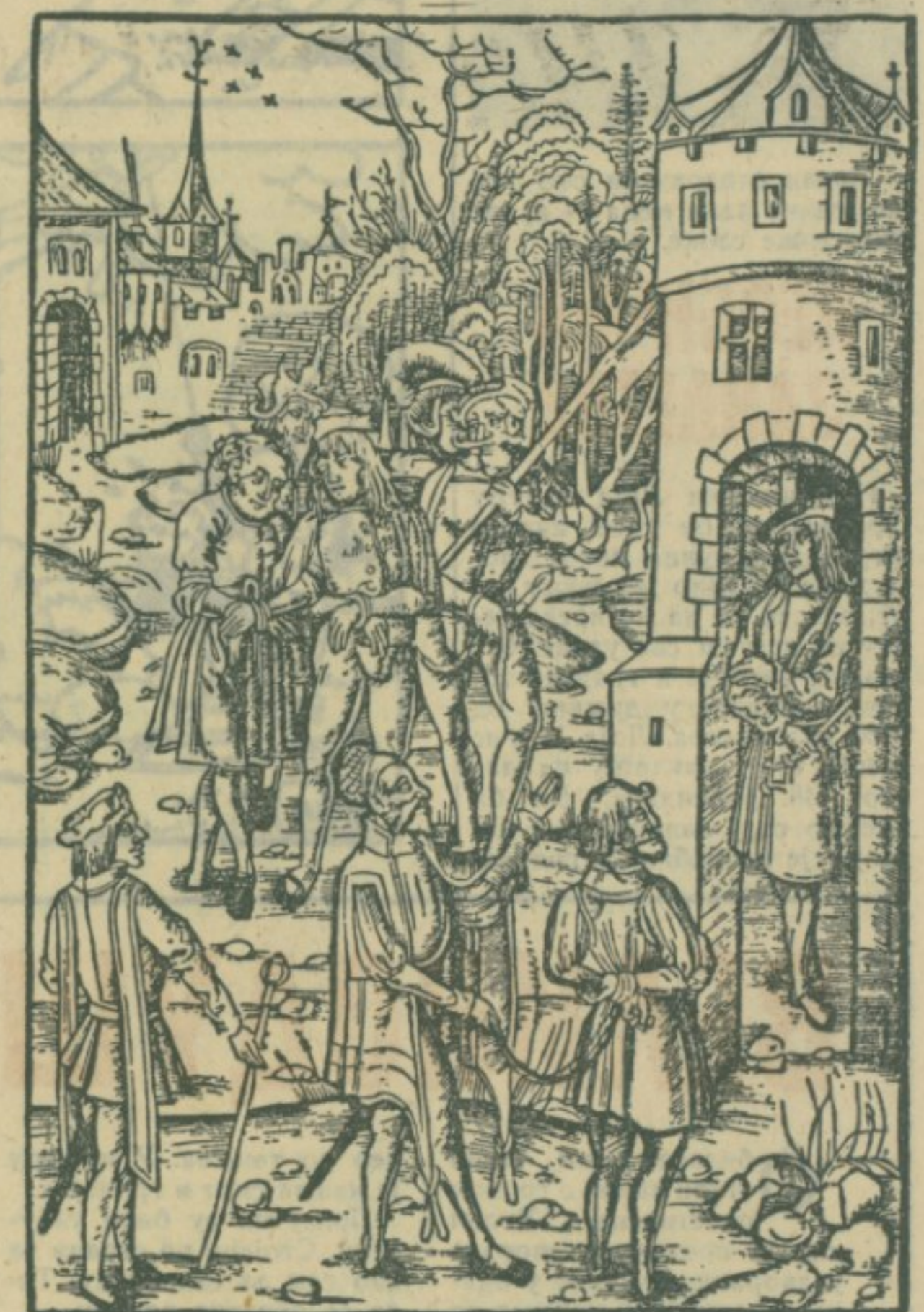
да да), погодност (ниједан порески обвезник не сме при плаћању својих обавеза да гу би непотребно време и новац), једнотина (порески систем мора бити тако разрађен да и држава има минималне трошкове).

У дугој историји пореза постоји читав низ „специјалитета“, тако да се заиста може рећи да ни у овој области људска машта није оманула. Владарима Ацтека у старом

свакоме колико је потребно за живот. Обрачунавање се вршило са ужетом везаним у чворове, на коме је било више боја и чворова, већ према давањима. Понекад је то било толико замршено да су позивани посебни стручњаци који су знали да одгонетну рачуне са чворовима. Они би се могли назвати првим пореским саветодавцима.

У разним земљама и разним вековима било је пореза

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

КО НИЈЕ ХТЕО ИЛИ НИЈЕ МОГАО ДА ПЛАТИ ДЕСЕТИНУ И ОСТАЛЕ ДАЈБИНЕ, ДОСПЕВАО ЈЕ У ТАМНИЦУ

Мексико нису се само морали давати цигарете, лопте од калучука, храна за краљевске крлетке с птицама, него сваке године и хиљаде младића којима је из религиозних побуда и то, веома свечано, чувано срце из груди! Још боље организована у том погледу била је у то исто доба држава старих Инка у Перуу. Нико у народу није поседовао оно што је привредно, већ је све припадало богу-краљу, који је уз помоћ чопора службеника додељивао

на прозоре, на хареме, на браде — као у доба Петра Великог у Русији — затим на племићке титуле — за време владавине Филипа II у Шпанији — на вратце и славује, на кревете и, најзад, што је свакако најсигурнији порез увек и свуда — на ваздух.

На срећу, таквих пореза нема више, али се ипак порез одржао, јер без пореза модерна држава није у стању да функционише.

ДОЖИВЉАЈИ У БРДИМА ЦРТА И ПИШЕ Б.ЛОБАЧЕВ

НАПРЕЖУЈУКИ СЕУ СНАГУ, АРАГАН ЈЕ УСПЕО ДА ИШКИПА НОТЕ.

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ОБАЛИ РЕКЕ...

... И НА АЕРОДРОМУ.

ТРАЖЕ ДОЗВОЛУ ЗА ПРЕКОПАВАЊЕ УГОВА, СВЕ ДИОК СЕ НЕ ПРОНАЂУ ОСТАЦИ!
У РЕДУ! А ИМАЈУ ЛИ ХРАНУ? ТРЕБА ИМ ПОСЛАТИ СВЕ НЕОПХОДНО!

АРАГАН ЈЕ СКИНУО ПОЈАС И ВИНД-ЈАКНУ И ЧВРСТО ИХ ЗАВЕЗАО...

ПЕДАЛО ПО ПЕДАЛО, ДЕСИЛК ЈЕ ИЗВЕЛАМО МИРУ ИЗ ЖИВОТ ПЕСКА.

НИШТА НАМ ДРУГО НЕ ОСТАЈЕ НЕГО ДА ПРЕБЕМО ОВУ МОИВАРУ ПРЕКО ДРВЕКА...

Шаховски календарској

СТО ГОДИНА ШАХА У ШВЕДСКОЈ

У Шведској се ове године слави стогодишњица оснивања Стокхолмског шаховског клуба. Најбољи национални мајстори такмиче се за сребрни пехар који победнику дарује шведски краљ, док су остали шахисти распоређени у групе према јачини. Најинтересантнији је турнир ветерана: најмлађи учесник има 75, а најстарији равно 88 година.

НОВИ ВУНДЕРКИНД

Шаховски свет је недавно сазнао за градић Фленсбург, на граници ДР Немачке и Данске, захваљујући легодишњој девојчици Јути Хемпел која, кажу стручњаци, талентом превазилази некадашње шаховске вундеркинде — Капабланку и Рејсеског.

Јутин отац је вишеструки шампион Фленсбурга, па је девојчица могла да се упозна са шахом у најранијим годинама живота. Кад је имала две године заволела је шах и играла се црно-белим фигурама, као друга деца играчкама. Већ идуће године знала је како се правилно крећу фигуре и могла је да понови и неколико одиграних партија. Имала је четири године кад је учествовала на шаховском турниру са децацима — и све их надиграла! Јута сада има пет година и члан је два шаховска клуба која постоје у Фленсбургу — немачког и данског. Она још не уме да чита и пише, али зато зна напамет многе партије, научила је неколико варијанти по којима отвара партије и уме да израчуна комбинацију од 4—5 потеза унапред. Недавно су у суседном Гликсбургу организована такмичења посвећена порлаганди шаха. Допутовала је и мала Јута да би одиграла

партију са шаховским мајстором ДР Немачке Хектом. После 43 потеза мајстор је однео победу, али је све до 24. потеза морао да одбија напад за нападом и тек када је његова мала партнерка пуначких образа који су једва вистурнули изнад шаховског стола

варијантама. За партију се даје 45—60 минута, време се мери шаховским часовником, важе сва шаховска правила као и на уобичајеним такмичењима, али се на тај начин штеде време и средства! На турниру који је одигран у Килу (ДР Немачка) учествова-

ни су се рачунали по фудбалском систему: за победу се добијало 2, а за нерешен резултат 1 поен. На брзопотезном турниру у Милхаузену (Елзас) такмичило се 38 екипа из СР Немачке, Швајцарске и Француске. Прво место заузела је екипа шаховског клуба „Фрајбург 1887“ која је добила свих 5 мечева.

ДОПИСНО ПРВЕНСТВО ЕВРОПЕ

У току је екипно такмичење за „Куп Европе“ у шаху. На овом маратонском такмичењу учествују четири екипе из Совјетског Савеза (Москва, РСФСР, Литва и Естонија), као и екипе из ДР Немачке, СР Немачке, Мађарске и Белгије. У екипама се налази више познатих мајстора са шаховских такмичења, као Јудович, Гипслис, Кох, Неј, Симанин, Естрин и други. Истовремено је у току утешно такмичење за оне екипе које нису доспеле до финала, међу којима се налазе екипе Данске, Шпаније, Италије, асоцијација Енглеске „Сократ“ и друге.

ТЕНИС ПОД ЗЕМЉОМ

Подземно тениско игралиште, свакако једино у свету, налази се у Пољској, у такозваној „Великој дворани Варшаве“, која је скривена 800 метара дубоко у земљи. То је дво хиљадама година старог рудника соли Виелицка, подељено у небројене дворане. Једна од њих служи као „сала за конференције“, једна за позориште, а у двама се приказују филмови.

ВАЖАН ЈЕ КАРАКТЕР

По законима спартанског законодавца Ликурга мирас је био забрањен. То је учињено због тога да сиромашне девојке не би остале неуodate, а богате да не би биле нарочито тражене. Овако ће сваки младић гледати на карактер девојке и бирати је према њеној врлини.

НЕ ЗНА ШТА ЈЕ ГОРЕ

Извесни римски народни трибун предлагао је неки рђав закон и хтео силом да га протурни. Међутим, многи су знали да се он бави и прављењем отрова, али му нико није рекао сем римског цензора Катона.

— Ја не знам, младићу, да ли је опасније испити оно што ти мешаш или одобрити то што предлагаш.

ТО БИ БИЛО ЧУДО

Неки сујеверни човек коме су мишеви изгризли ципеле био је јако узнемирен. Он дође до Катона и упита га за савет шта да ради, јер му то можда наговештава неки зло. Катон му на то одговори:

— То није никакво чудо што су ти мишеви нагризли ципеле. Међутим кад би ципеле нагризле мишеве, то би било заиста чудно.

погршила, дошао је до речи и после доста потеза однео победу.

БРЗОПОТЕЗНИ ШАХ

У многим европским земљама улази у моду брзопотезни шах, али у нешто измењеним

ле су 32 екипе. Такмичење је одиграно у 7 кола по швајцарском систему, и завршило се за два дана. Прво место заузело је Хамбуршко шаховско друштво са 13 поена, други је био хамбуршки клуб „Паламед“, а трећи — дански шах-клуб „Сундбиернес“. Пое

ОДАШИЉАЧ У САТУ

У часовник који видите на нашој слици уграђен је минијатурни одашиљач који се напаја струјом из батерије сличне онај коју имају апарати за појачање звука. Помоћу овог одашиљача његов власник може да ступи у везу, да разговара са сваком особом која се налази у близини пријемника исте таласне дужине у радијусу од 1500 метара.

Један додатни уређај за теледириговање омогућава власнику да упали светлост у свом стану док се још налази у аутомобилу.

Кад су услови за пријем лоши може да се користи антена дугачка 15 сантиметара која се савија и лако увлачи у оквир часовника.

Шта мислите, ко је јачи: тигар или медвед?

Тигар? Многи су тако исто мислили.

И у неким књигама тако је написано. Совјетски зоолог Капланов проучавао је живот тигрова на слободи у сибирској тајги. Следећи њихове трагове он је превалио на смучкама 1232 километра.

Једном је на тим својим путовањима наишао на распутене медвеђе јазбине. По траговима око ње зоолог је реконструисао шта се ту збило.

Тигрица је ишла шумом и на педесетак метара чекнувши је медведа. Скрећући је са стазе и упутила се медвеђој јазбини. Тамо је лежала мачка с мечињима. Тигрица је била лукава и зарила је канце у шапу којом ју је медведица одбијала бранећи своју мла-

дунчад. Пругаста мачка била је јача и просто је из јазбине извукла медведицу. Тигрови Далеког истока веома су онажни. Али, у Индији медведи се не боје тигрова.

Џим Корбет чувени ловац на тигрове, својим очима је видео како индијски медвед убија тигра.

„Приметио сам — прича он — огромног црног хималајског медведа. Приљубивши се уз земљу, привлачио се бешумно, као змија. Када се довукао до јаруге у којој је тигар нидао своју жртву, лагано је подигао главу и погледао у јаму. Исто тако лагано спустио је главу. Затим је скинуо шапе под себе и ричући суновратио се у јаму. Медвед је хтео да уплаши тигра али се тигар није препао: бацно му се у сусрет и борба је почела. Длака је летела на све

стране. И наједном... тигар се уплашио: почео је да бежи низ јаругу а медвед за њим. Урличући као ураган, тигар је прескочио једну провалију као да га годе сви ђаволи: толико се уплашио медведа! Али медвед га је стигао. Један ударац шапом на глави и тигар се срушио.“

И шта сад да одговоримо на питање ко је јачи: тигар или медвед?

У царству дивљих звери таква питања не решавају се лако. Тигар и медвед по снази су равноправни противници. Победиће онај ко је храбрији, старији и крволочнији. Млади, и тигрови и медведи, слабије се и невештије боре од одраслих мужјака, пуних снаге и срчаности. Важно је и то: ко је први напао, ко је гласан а ко сит. Сита звер није толико ни зла ни смела колико гладна.

Људи су релативно недавно почели да изучавају праву природу, навике и ђуд дивљих животиња. Ра није су животиње претежно проучаване према њиховим кожама и костима и на основу случајних оусрета с њима. Данас многи научници с јаким догледима и кино-камерама у рукама проучавају како се животиње понашају у својој природној околини.

Твиста читалаца

Редовно читам ваш односно наш лист. Имам 13 година. Ученик сам седмог разреда. Скупљам разгледнице, марке, фотографије филмских глумаца и значке. Желим да се дописујем са друговима из земље и СССР, Чехословачке и Бугарске. Миодраг Ђорђевић, ученик VII, разреда основне школе „Бора Радин“, Вавањште, код Панчева, Ванат.

Жеља ми је да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 15 година. Ученица сам VIII разреда. Мој хоби: српскохрватски језик, природне науке и филм. Љилана Ђорђевић, Ул. Старине Новака 8, Ђуприја.

Желимо да се дописујемо са пријатељима из наше земље и иностранства, сва тројица имамо по 17 година. Језик дописивања: српскохрватски, мађарски и руски. Бурја Полић, Трт Народног фронта бр. 6, Сента. Мирко Чонка, Сенто Михаља 22, Сента. Јожеф Хорват, Дожа Ђерђа 1, Сента.

Желим да се дописујем са друговима из наше земље. Имам 11 година. Ученик сам VI разреда основне школе. Тихомир Богдановић, Борово, 18/8.

Волим забавну музику и желим да се дописујем са друговима и другарицама из земље. Имам 16 година. Љилана Нешић, Улица М. Њићифоровића 31, Железник код Београда.

Желим да се дописујем са друговима који воле књижевност и историју. Имам 16 година. Похаћам учитељску школу у Београду. Мој хоби су: поштанске марке, разгледнице и салвете. Језик дописивања: српскохрватски и руски. Светлана Јелисавчић, Железничка колонија 27/4 Земун, Нови град.

Имам 13 година. Желео бих да се дописујем са аеромоделарима и радио-аматерима из земље и иностранства. Језик дописивања: српскохрватски, француски, енглески и руски. Предраг Симић, Београд, Корнелија Станковића 20.

Волим народне мелодије, скупљам разгледнице. Имам 17 година. Борче Стојановски, Ул. 176 бр. 36, Скопје.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 18 година. Нена Јованова, ученица четврте године Медицинске школе, Штип.

Имам четрнаест година. Идем у VIII разред основне школе. Језик дописивања: српскохрватски, македонски и француски. Мој хоби су: разгледнице, и слике глумаца и певача. И моја другарица Соња жели да се дописује. Има 14 година и иде у осми разред. Језик којим она жели да се дописује је српскохрватски, руски и македонски. Њен хоби је скупљање разгледница. Воли Тамару Шариф. Заједно вам честитамо, иако са закашњењем, петнаестогодишњу успешну раду и желимо много среће. Ја се зovem Радина Ђорђевица, ученица VIII/6 разреда основне школе „Андреја Савески-Кикиш“ — Тетово, а моја другарица се зове Соња Здравковица, ученица VIII/6 разреда основне школе „Андреја Савески-Кикиш“ — Тетово.

Имам 14 година скупљам разгледнице, фотографије ансамбала и глумаца. Желела бих да се дописујем с друговима и другарицама из земље и иностранства. Гордана Поповић, Партизански блок 23, Београд, 26.

Скупљам разгледнице и желим да се дописујем с ученицима из наше земље и СССР. Језик дописивања: српскохрватски и руски. Велика Станојевић, ученица VII, разреда основне школе „Карађорђе“, Рача Крагујевачка.

Желим да се дописујем са друговима из земље и иностранства. Хусо Хусарић, В. п. 2000/12-ВВ-11, Ниш.

Имам 16 година. Волим модерну музику, скупљам разгледнице и фотографије глумаца и певача. Јелица Стојковић, Тозе Марковића 12, Панчево.

Имам 15 година. Желим да се дописујем са омладином из наше земље јер бих волела да сазнам нешто више о обичајима и животу људи у другим крајевима. Иначе је мој хоби скупљање разгледница, фотографије глумаца а волим и забавну музику. Рада Станић, уч. VIII/а разреда основне школе „Борисав Петров-Враца“, Панчево.

Желим да склопим пријатељство са друговима и другарицама из наше земље. Имам 13 година а волим музику и спорт. Слободанка Павловић, Врзана код Горњег Милановца.

Редован сам читалац нашег и нашег омиљеног листа „Забавника“, хтеда бих да се упознам са друговима и другарицама из земље и иностранства. Имам 15 година и идем у VIII разред основне школе. Скупљам разгледнице, марке и салвете. Емилија Одри, Карађорђева 37, Озари.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Скупљам наградне марке и разгледнице. Слободанка Памучина, ученица VII, разреда основне школе Беоцини.

Желим да се дописујем са друговима — читаоцима „Политикиног забавника“. Невенка Захурин, економска школа, Сремска Митровица.

Желимо да размењујемо разгледнице и слике глумаца. Хамит Краснић, уч. IV раз. СЕШ, Вучитри, и Рамадан Плана, уч. IV раз. СЕШ, Вучитри.

Желим да се дописујем са друговима из наше земље и из СССР-а а нарочито са онима који воле сликарство. Имам 15 година. Језик дописивања: српскохрватски, руски и шпански. Здравко Вечевић, Велика Бошча, Ораховац, Кошет.

Желим да се дописујем са вршњацима широм наше земље. Волим једричарство, падообранство и скијање, затим модерну музику и филм. Скупљам фотографије авиона. Славок Бонифачић, Ваздухопловна гимназија „М. Тито“ I Ф, Мостар.

Скупљам фотографије познатих играча фудбала, посебно из „Партизана“. Желим да се дописујем са друговима који воле спорт. Бећир Корјенић, Ул. Бориса Кидрича 6, Приштина.

Желим да се дописујем са девојчицама и дечацима из Енглеске на енглеском и српскохрватском језику. Скупљам фотографије певача и глумаца. Миланка Радојчић, Дринчићева 2, Горњи Милановац.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства (СССР). Имам 13 година. Скупљам етикете са ликовских флаша. Уједно честитам и петнаестогодишњу младежа вашег листа. Бранимир Стојановски, М. Тита 44/11, Бечеј.

Скупљам разгледнице и марке. Имам 13 година. Идем у VI раз. осн. школе. Језик дописивања: српскохрватски. Зорица Радивојшић, Лењина 60/11, Сарајево.

Желим да се дописујем са друговима из земље и иностранства. Имам 15 година. Мој хоби је музика и пливање. Језици дописивања су: српскохрватски и француски. Весна Лучић, Ул. Казимира Вељковића бр. 1, Велика Плана, срез Смедерово.

Имам 11 година и желим да се дописујем са друговима из земље. Скупљам марке и разгледнице. Бранислава Лолић, Ул. Грге Андријановића бр. 4, Београд 26 — Крњача.

Желим да се дописујем са вршњацима из земље и иностранства. Мира Арбутина осн. школа „Први мај“ VIII разред, Двор на Уни.

WALT DISNEY ХРАБРИ ПРИНЦ ОД ДОНЕГАЛА

1. Шпанска се спрема да се супротстави шпанској армији... ОЧЕКУЈЕМО ДА ЂЕ ШПАНЦИ НАВАЛИТИ ПРЕКО ИРСКЕ...

2. НА ЈУГУ И ЈУГО-ЗАПАДУ ИМАМО СНАЖНЕ ГАРНИЗОНЕ...

3. АЛИ, СЕВЕР НАМ ЈЕ СЛАБА ТАЧКА. ИРСКИ КЛАНОВИ СУ ПРОТИВ НАС...

4. МЛАДИ ЗАТОЧЕНИК ИЗВЕДЕН ЈЕ ПРЕД ЗАПОВЕДИКА ДАБЛИНСКОГ ДВОРЦА... ГОСПОДИНЕ О'ДОНЕЛ, ЈА САМ СЛУГА ЊЕНОГ ВЕЛИЧАНСТВА, ВИЦЕ-КРАЉ ИРСКЕ... А ЈА САМ ПРИНЦ ОД ДОНЕГАЛА И НИЦИЈА СЛУГА!

5. ОСТАЈЕТЕ ОВДЕ СВЕ ДОК БУДЕ ПОСТОЈАЛА ОПАСНОСТ ОД ШПАНСКОГ НАПАДА! С ВАМА ЂЕ СЕ ЛЕПО ПОСТУПАТИ... АКО ДАТЕ РЕЧ ДА НЕКЕТЕ ПОУШТАТИ БЕКСТВО!

6. ТО ВАМ НЕЊУ ОБЕКАТИ!

7. ВАШИМ ПРИЈАТЕЉИМА НА СЕВЕРУ БИМЕ ЗАВЛЕЧЕНО ДА БУДЕ НА ПРВИ ПОКУШАЈ ЊИХОВЕ ОРУЖАНЕ АКЦИЈЕ БИТИ ОБЕШЕНИ!

8. ОДВЕДИТЕ ПРИНЦА ОД ДОНЕГАЛА У ЊЕГОВУ ОДАЈУ!

9. УПОРНО ГРЕБАЊЕ ПРЕ-НУЛО ЈЕ ЗАТВОРЕНИКА ИЗ РАЗМИШЉАЊА...

10. ГРЕБ ГРЕБ

11. ЗИДУ БЕЛИЈЕ ПОКРЕЧНО СЕ КАМЕНИ БЛОК...

12. ХЈУ! СИН О'ТУЛ! ДА! ЈА САМ!

НАСТАВИТЕ СЕ

АМАЛИВАКА СИН ВЕТРА И ДУГЕ

ГВИНЕЈСКА ЛЕГЕНДА

Некад давно Ветар је био сасвим усамљен. Тудио се колико је могао да се сакрије у ту своју усамљеност. Али, дошао је дан када му је самоћа додијала и сироти Ветар сишао је с ума. Безумни Ветар је завијао, јурио долинама, урлао над саванама, плакао као мајмуница која је изгубила јединцу. Ветар више није могао да поднесе ни свој сопствени лик и увек кад би наишао на мирну површину воде он би је узнемирио, узбуркао.

Једне ноћи Ветар је чуо добовање добоша и песму — то су певали људи у селу Асекевајо крај великог водопада Клејтук. Ветар им се привукао и претворивши се у сенку стао је да гледа шта се догађа.

У клисури су певали шумски духови а бубњар огромног стомака седео је испод дрвета мора, крај оне сенке што је била Ветар, и миловао чутуру с вином као да је чутура — жена-лепотина.

Као трепет колибријевих крила звучала је музика духовна река, просипала се музика птице Грома и разлегао се звук бубњева.

Ветар, чије су ноге могле да постану лаке као цветне латице, није желео да игра. А људи су играли и веселили се и пили кашери и један играч, окрећући се брао као вихор, излио је чутуру вина право у уста Ветру, који је лежао под дрветом мора, претворен у сенку. Ветар је испио вино и крв му је узаврела. Снага му је бујала и он је викнуо:

— Зашто је умукла музика? Свирај, бубњару!

— Добро, господине Ветру, — казао је бубњар и засвирао нешто весело и његова десна рука више није знала шта ради лева. И, Ветар је заиграо. Заковитлао се као вихор и срушило се огромно дрво мора и усмртило половину оних који су ту пировали. Птица Гром је долетела из своје пећине и покушала је да свеже Ветар уздицом да би се опаметио. Али, Ветар јој је

клизнуо из руке распавши се на делове. Урлао је и завијао као шума пуна мајмуна-древанаца.

Ветар је беснео све док га сан није изморио, а онда се склупчао и легао на заравњени врх планине Рарајме и ту га је у зору нашла птица Гром. Везала га је и однела код себе у пећину иза водопада Клејтук. За то време ве-

богови престали су да се јуте, слушали су Ветрову песму и један од богова је казао:

— Никад нисам чуо тако слатку песму!

— Тако може да пева само небо! — казао је други.

Некад давно богови су исткали Дугину косу од несташних млазева водопада а на стени крај водопада посадили су орхидеје да би Дуга мо-

кажу старци, њене косе увек блистају. Ветар је певао Дуги све док није престала да рашчешљава косу и док из руке није испустила орхидеју. И нежни цвет је пао на дно клисури и разбио се о уснуло стење. Свемоћни богови приморали су Ветар да им обећа: радио шта радио, с времена на време мора да пева. Ветар се сложио али је захтевао да богови извешају по гранама шумског дрвећа харфе, а да стабљичине траве по саванама учине шупљим да би он могао да пева и кад лежи у трави. Богови су обећали да ће му испунити ту жељу и пустили га на слободу. Ветар је излетео из пећине и дахом својим загрлио је Дугу али тада је љубомора обузела Сунце и оно се сакрило иза облака. Дугине косе су се расуле, заирисале о стење и дрвеће на обали, а речни стражар Кај који чува Дугу претворио се у јато ластавица и пребацио преко Дуге огртач од магле. Само један трен држао је Ветар Дугу у наручју а затим је она нестала. И отада, било где да се појави магла, Ветар је разгони тражећи Дугу; лети преко снежних планина, преко река, у свитање кроз дрвеће, а када падне киша и земља почне да одише паром, лети кроз савану али нигде не може да нађе своју Дугу...

Једном је црвенглави Детлић испричао Ветру да је Дуга добила дечака и да је казала да ако Ветар жели да види сила нека на врху црвене планине издуби колевку пре но што се на небу поново појави двороги Месец.

Ветар је издубио колевку и обложио је листињима тамарице; затим је сео крај ње и стао да чека. И док је чекао није заталасало ниједан влас траве, није додирнуо ни листић касаве. Најзад је дошао дан кад је изишао двороги Месец. Кроз маглу која је оба вијала врх планине појавила се Дуга и положила малушану колевку. Ветар је хтео да је додирне али, покренувши се, развејало је маглу и Дуга је ишчезла.

Ветар је прозвао дечака Амаливака — даром тражења. Амаливака је имао јасне очи, мелодичан глас а у крви — музику оца Ветра. Врх црвене планине Рарајме било је место његових дечјих игара. Другови су му били мрави и стари кондор Ги. Перје велике птице било је изобледело, очи тужне замућене, врат го и наборај, а глас му је подсе-

ћао на шкрипање сувог дрвета. Али, кондор Ги је био младар, срце му је било добро и Ветар му је поверио бригу о свом сину јединцу.

По читав дан седео би Амаливака на стени, слушао речи старог кондора и посматрао како мрави граде своје куће и у њих довлаче храну. А када би се на врх црвене планине излила киша чиста вода би се у бујицама сливала у долину и њени жуборави језици ширили су причу о томе да на врху планине живи замишљени, јаснооки дечак — син Ветра.

Једног дана у освит зоре велики поглавица Акарај послао је Амаливаки голууба Трубача с молбом да се спусти с црвене планине у долину. Трубач је долетео и закуцао на стени која је чувала кондорско гнездо.

— Ко је? — запитао је кондор.

— То сам ја Трубач. Велики поглавица Акарај послао ме је да разговарам са сином Ветра.

— Добро, позвају га и ти поразговарај с њим. А-м-а-л-и-в-а-к-а. Амаливака, дошло је време да пођеш, велики поглавица Акарај послао је по тебе Трубача.

И малишан је пришао Трубачу и стао да га слуша а очи су му сијале као драго камење.

— Акарај је казао да треба да пођеш људима, у долину Витши, где живе Ачеваји. Он каже да им је твој отац учињео зло и да си ти дужан да то исправиш.

Амаливака је обгрлио избрану шњу кондора, на крило старе птице кануле су две сузе и заблестале.

— Треба да идеш, малиша, треба да идеш — понављао је стари кондор а очи су му биле тужне.

А кад је отац Ветар чуо да његов једини син треба да

сиђе у долину људима, ударио је песницом о стени и крикнуо:

— Акарај, остави ми сина да слободно живи на црвеној планини! Дуга му је дала веселост а његово срце нежно је и меко као перје колибрија. Он не зна шта су суровост и завист.

Акарај је чуо Ветров плач и довикнуо му.

— Само Амаливака, дечак весело као Дуга, може да спасе оне који живе у долини. Пусти га, оче Ветре, подари га даром музике и чаробном вештином свирања на струнама шумског дрвећа и фрулама траве у савани.

Ветар је испунио молбу Акараја: сам је однео дечака у долину и оставио га у гају жалосних врба. Амаливака је сео испод врбе на њено опало лишће и засвирао у сребрну фрулу коју му је даровао отац Ветар. Поточић што је ту да протицао узео је мелодију и понео је кроз шуму; тада су жедни тукани напустили мангово дрвеће и полетели према гају жалосних врба. И колибри и маруди и сове и мишеви слепи као ноћ и све дивље звери, крокодили па чак и зле рибе пиране, окупили су се да слушају музику.

А отац Ветар, који је безум но волео своје дете, ишао је за сином и ако би Амаливака молио за кишу, он је позивао из пећине птицу Гром и примораво је да пусти воду из језера што је лежало иза пећине, а ако би Амаливака молио за суво време, Ветар би докима разгребао облаке и разгонио их по крајевима неба.

Тако је Амаливака, син немирног Ветра и лепотице Дуге, донео у долину мир и веселје. И спуда се, као пламен који Ветар гони по трави савана, ширно глас о Амаливаки.

лики богови размишљали су како да казне Ветар. Сунчеви зраци продирали су кроз маглу над водопадом и Ветар је тад први пут видео како Дуга чешља своју косу. Била је то дивна слика и Ветар је запевао песму нежнију од песмове-флаутисткиње. И велики

гла да их уплиће у своје власи. Старци причају да је Дуга зачарала речне духове и да јој они сада и дан и ноћ свирају на бамбусовим фрулама, а када се Сунце, Месец и звезде спусте крај реке да би слушали музику, Дуга хвата њихову светлост. Ето због чега,

ШТО БРЖИ, ТО НЕУДОБНИЈИ

Брзина аутомобила стално расте. Али, за ту брзину и во-

зач и путници морају да „плаћу“. Повећавање брзине захтева смањење висине возила. И ево до чега се дошло: у веома брзе аутомобиле може се ући само — кроз кров. Притиском на дугме врата аутомобила се отварају и исто временом се диже половина крова.

Капетан који је видео само гвоздени крст

У ноћи, 16. фебруара 1942. године, једна немачка подморница изоринила је из воде на самом улазу у луку Сент-Николас на острву Аруба у Западној Индији. Пред њом се налазила огромна савезничка рафинерија. Те ноћи подморница је цео овај крај претворила у буктињу за паливши торпедима два велика танкера пуна нафте.

Рафинерија се налазила на самој обали недалеко од мора, које је ту веома дубоко. Није имала никакву заштиту, сем једног малог патролног чамаца, који је подморница могла да потопи једним митралеским плотуном.

Међутим, капетан подморнице пропустио је те ноћи, како се то каже, животну шансу. Да је само ближе пришао, видео би да су довољне две-три гранате па да се запали највећа рафинерија на свету која је снабдевала све савезничке бродове у том делу света.

Прошле су многе године док није решена тајна ове подморнице. По свршетку рата савезницима је пао у руке дневник подморнице која је носила број 156. Захваљујући њему и још неким другим информацијама дознало се да су догађаји текли овако:

Капетан Хартенштајн који је командовао „подморницом 156“ кренуо је из Француске са задатком да уништи рафинерију на Аруби, јер је немачка команда добро схватала њен значај за савезнике. Хартенштајн је пратио још не-

колико подморница које су имале задатак да потапају савезничке бродове у Карипском мору и тако скрену на себе пажњу савезничких бродова. Све је било подређено једном циљу: уништити рафинерију по сваку цену.

„Подморница 156“ стигла је у близину острва Аруба 14. фебруара. Капетан Хартенштајн је провео два дана у извиђању ситуације. Видео је многе танкере који су излазили наговарени из луке, али је морао да чека 16. фебруар, јер су тог дана и остале подморнице имале да нападну неке одређене циљеве. Пет пута је обилао цело острво пловачи ноћу на површини мора, док је дану подморница остала под водом. Нигде није било ниједног разарача да га омете да уништи рафинерију која је стајала на обали као идеална мета. Воде је била довољно дубока да је могао да зарони до 2.000 метара од саме рафинерије, а одатле је она била лак циљ за његове топове калибра 105 милиметара.

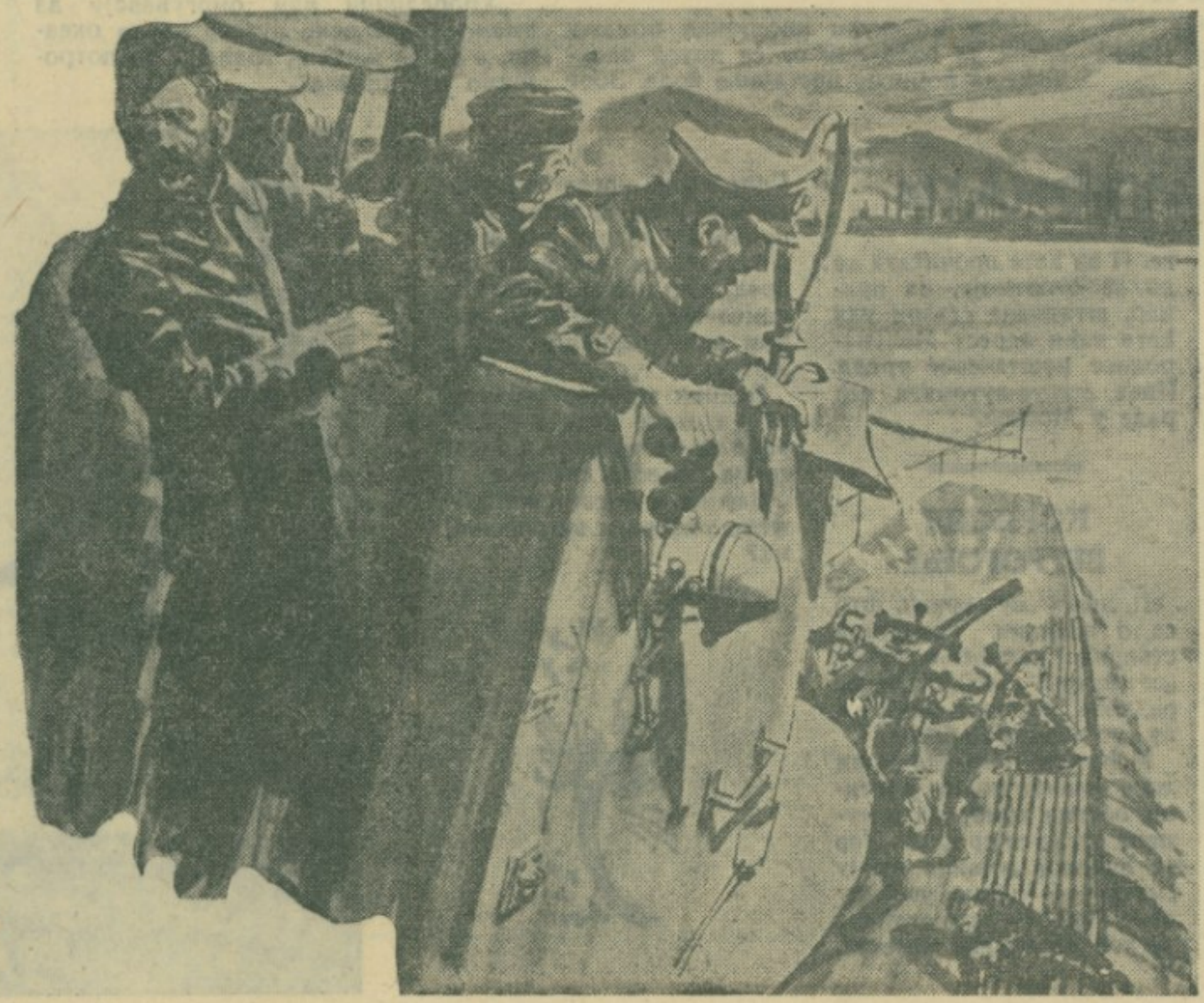
Када је пао мрак 16. фебруара, капетан је кренуо ка луци. Док је посматрао одлично осветљену рафинерију, изненада су се појавила два танкера тек напуњена у луци. Хартенштајн није могао да одоли срцу. Није ни помишљао да би му то могла бити сметња да постигне главни циљ. На овај потез вероватно га је навела његова амбиција да што пре добије Гвоздени

крст. Тачно у 8 часова увече наредио је да се испали први торпедо а три минута касније и други. Оба танкера која су заједно износила око 100.000 тона, претворила су се у буктињу.

Сада су при светлости запаљених танкера могли на миру да нападну рафинерију топовима. Међутим, догодило се нешто што Хартенштајн није могао да предвиди. Густе облаци дима потпуно су закло-

нили рафинерију, а нафта просута по мору није дозвољавала подморници да се више приближи циљу. Иако више није видео циљ, капетан је наредио палбу.

Одједном је на броду од-

јекнула страшна експлозија. Топовска цев је експлодирала и убила два морнара а неколико њих је лежало на патуци. Били су тешко рањени. Капетан је наредио да се престане са пуцањем из топова од 105 милиметара и настави палбом из оруђа од 37 м. После испалиних 16 граната, увидео је да је то узалудно бацање муниције јер мали топови нису могли много да нашkode рафинерији.

До експлозије топа дошло је због тога што су тобице заборавили да скину запушач цеви, пошто су се претерано журили да што пре испале. Захваљујући томе рафинерија је остала читва. Јер мада се циљ није видео биле су довољне две-три гранате из оног топа што је експлодирало па да бар једна погоди циљ.

Огромна рафинерија нафте која је могла да снабде око десет хиљада танкера спасена је захваљујући овим необичним околностима. Капетан Хартенштајн уништио је два танкера, али је зато омогућио десетинама хиљада других да се користе нафтом из неопштењене рафинерије. Извесни војни стратези сматрају да је овај један случај могао да преокрене цео рат против савезника. Да се остварио циљ Немца, то би свакако било велики ударац за савезнике.

„Вулкани нам дају врућу Јаву“

Марк Твен једном је рекао да се најзанимљивија обавештења и мишљења добијају од деце јер „она кажу и изреку све што знају а онда ућуте“.

„За дванаест година наставничке службе у основним школама — каже амерички педагог Харолд Дан — имао сам прилике да се уверим у тачност Твеновог мишљења. Деца често могу готово дословце да понове оно што им наставник исприча али какву слику она добијају о неким апстрактним појмовима дознајемо тек кад покушамо да рашчланимо једну лекцију. Многи деци одговори заслужују да буду забележени због своје оригиналности а понекад и због нетачности која је често — логична“.

„Земљина оса је само замишљена линија али Земља ипак некако успева да се врти око ње“.

„Нутн је приметио да све што се налази у стању мировања тежи да буде остављено на миру. Због тога је постао славан“.

„Чињеница је у детињству била само теорија“.

„Наутичке миље нам говоре колико су удаљена места у која никад нећемо стићи“.

„Један од начина да будемо сигурни да ли је неки цемпер од вуне је овај: држите га изнад пламена. Ако гори полако онда је био од вуне“.

Деца имају сасвим одређена и занимљива мишљења о, рецимо, питањима из метеорологије:

Торнадо је обично праћен јаким ветром.

„Клима је стално с нама, док је време час овако а час онако“.

„Кад пролази кроз Мисури, тајфун није ураган већ торнадо“.

„Ветар је исто што и ваздух само нас јаче гура“.

Многи одрасли могли би да позавиде поистинитости и тачности овог децег одговора на питање шта је бљузгавица:

„Бљузгавица је снег чије су се све дражи истопиле“.

Ево и четири децја одговора на питање шта је влажност ваздуха:

„Сто влажности равно је једној киши“.

„За колико је влажност већа од 100 процената, за толико је киша јача“.

„Водена пара скупља се у облаке. Кад облак постане довољно велики и тежак он — падне“.

„Влажност је вештина да се испитује ваздух а нађе — вода“.

Кад деца нешто не разумеју она прибегавају машти. А астрономија је област која баш није тако доступна децем разуму.

„Ноћ је оно време кад стигнемо на мрачну страну Сунца“.

„Откако Месец постоји он је сваког месеца по једанпут путовао око Земље. И убудуће му ништа друго не преостаје но да то чини“.

„Теорија маглина о постанку Земље и данас је још веома магловита“.

И појмове из хемије и физике деца схватају на свој начин.

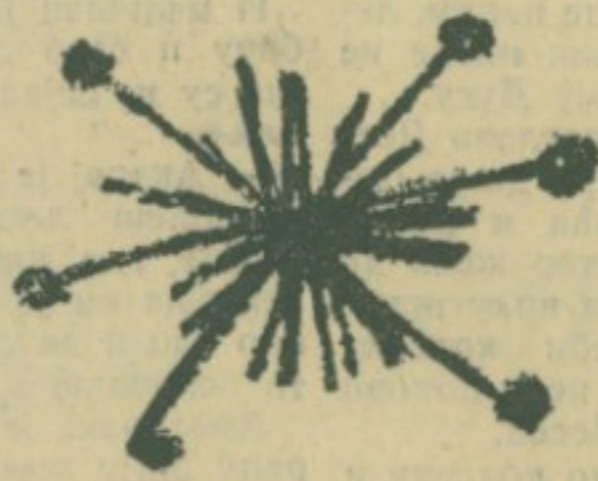
„Да би се добила вода потребно вам је све од Х до О“.

„Најмањи делић до којег вода може да се дели је капљица“.

„Тешка вода је она коју притискују бродови“.

„О киши се често говори као о некој води. А тешка вода је — град“.

„У вакууму се може наћи огромна количина — ничега“.

„Свака снежна пахуљица обликована је тако да има другачији облик. Ја лично мислим да би наши метеоролози корисније могли да употребе своје време“.

„Неки људи могу да кажу колико је сати гледајући у Сунце. И ја сам гледао али никад нисам успео да на њему видим бројке“.

„Вакууми су ништа. Ми их помињемо само због тога да бисмо им показали да знамо да их има“.

„У вакууму нема ваздуха. То значи да тамо нема ништа. Покушајте да мислите о томе. Лакше је мислити о нечему него о ничему“!

„Док се код течности и гасова молекули крећу с једног места на друго, код чврстих тела они само леже и вибрирају“.

„Неки молекули кисеоника помажу ватри да гори док су се други одлучили да помогну настајање воде. Због

тога је то понекад — брат против брата“.

„Молекули у ваздуху стално се сударају. То значи да је ваздух пренасељен молекулима“.

Вакуум је празан простор са много ничега у њему.

Савесно помешавши своје знање из геологије и историје Америке, један деветогодишњи ученик је написао:

„Данас је готово сигурно да се држава Мен слеже. Кад смо први пут то приметили заратили смо са Шпанијом јер смо мислили да су Шпанци криви што Мен тоне“.

Ево и децих „бисера“ из геологије и географије:

„Вулкани нам дају топлу јаву“.

„Многе животиње умрле у прошлости претвориле су се у нафту док су друге одлучиле да постану фосили“.

„Годинима су људи претпостављали да је Венера можда настајена женама, змајевима или неким другим сличним необичним бићима“.

„Кад неки мирис ишчезне, кажемо да је за то криво испаравање. На испаравање се баца кривица за многе ствари на које су људи заборавили да ставе поклопац“.

„Многе рупе на дну Тихог океана могле би бити чувене планине да не стоје наопачке“.

„Најнезгоднија ствар е упоредницима и подневцима и екватором је то да су то само замишљена места. Људи не би требало да оптерећују мозак замишљеним местима. Требао би да цело наш мозак употребимо за знање о стварним местима“.

„Упоредници нам омогућавају да имамо замишљене путеве преко океана, а да за њихово праћење не потрошимо ни динара“.

ИШЧУПАО САМ СЕ ИЗ ЧЕЉУСТИ АЈКУЛЕ

Догађило се то у Аустралији. На 55 километара од Аделаиде, великог лучког града, одржавало се такмичење у подводном риболову. У такмичењу је учествовао и двадесет трогодишњи Родни Фокс, агент једног осигуравајућег друштва, иначе одличан пливач и подводни риболовац који је 1962. године у сличном такмичењу заузео друго место. Овога пута рачунао је да ће бити првак: научио је да рони до дубине од 20 метара и да за дуже од минута задржи дисање. А то је имало огромно значење јер се подводни риболов према међународним правилима одвија без акваланга: само с маском која има цевчицу за дисање.

Левом руком — десна ми је била у ајкулиним чељустима — покушао сам да јој напипам и притиснем очи. Ајкула је отворила чељуст и ја сам осетио да ми је тело слободно. Међутим, десна рука још ми је била у њеним чељустима и ја сам очајнички покушавао да је ослободим. Неподношљив бол раскидао ми је тело али и поред тога успео сам да извучем руку. Био ми је потребан натчовечански напор да запливам према површини. Промолио сам главу изнад воде и дубоко удахнуо ...

Знао сам да ајкула неће отићи. Осетио сам како ме је додирнуло њено пераје а њена рапава кожа окрзнула ми је бедро. Тада сам обавио њено тело рукама и ногама јер то је био једини начин да избегнем зубе овог морског разбојника. Ајкула је заронила бацајући се час лево час десно. Отиснуо сам се од ње и опет изронио. Вода око мене била је тамна од крви.

Истовремено са мном испливала је и ајкула. Угледао сам њену страшну чељуст на свега један метар испред себе. Спаса ми није било. И тада, наједном ... чудовиште је променило правац и зграбило торбу у коју сам стављао уловљену рибу. Торба је била везана за појас само танким ужетом. Уже се затегло и ја сам се поново нашао под водом. Покушао сам да откачим појас али руке ме нису слушале. И опет чудо: уже се прекинуло.

Пријатељи су ми касније причали да сам изронио из воде вичући само једну реч: „Ајкула!“ „Ајкула!“

Патролни моторни чамац притекао је Фоксу у помоћ. Младић је био страховито изранаван. Кроз отворене ране на леђима и грудима видели су се оголели пршљенови и комад плућа. С левог рамена висили су откинута мишићи. Десна рука била је прегрисана до костију. Фокса је спасао гумени хидрокостим који, изгледа, није био по ајкулином укусу.

Саобраћајна полиција обуставила је читав саобраћај према Аделаиди и аутомобил с рањеним Фоксом прелетео је 55 километара од места несреће до града за рекордно време.

Фокс је оздравио. И што је најзанимљивије, није оставио своје омиљено занимање: подводни риболов. Човек престане да буде човек ако подлегне страху. И због тога сам се ја после оздрављења вратио на место свог последњег лова — и заронио...

ПОШТЕ — АУТОМАТИ

ге. И ви ћете прочитати како се отпремају, на пример, штампане ствари или ћете наћи адресу Међународног поштанског уреда. Прве поште-аутомати већ раде у Москви.

КОРИСНЕ ВЕТРОГОЊЕ

Песници су криви, што се о вилиним коњаницама створило мишљење да су „ветрогоње“, лепршави не радници, весели и безбрижни као цврчак из басне. Међутим, тамо где се вилини коњници појаве у јатима, облаци комараца и мушица нагло се прореде. Ларве вилиног коњница имају „маску“ — веома увећану доњу чељуст прилагођену за лов на водене инсекте.

Сама ларва креће се веома лагано. Али, крај ње вода проноси ларву комарца. „Маска“ се избацује напред, као језик жабе или камелеона, а „зуби“ на њеном врху заривају се у жртву. Вилини коњници уништавају коњске муве а у Африци це-це мушице, преносиоце болести спавања. Зар их и после овог можемо сматрати ветрогоњама?

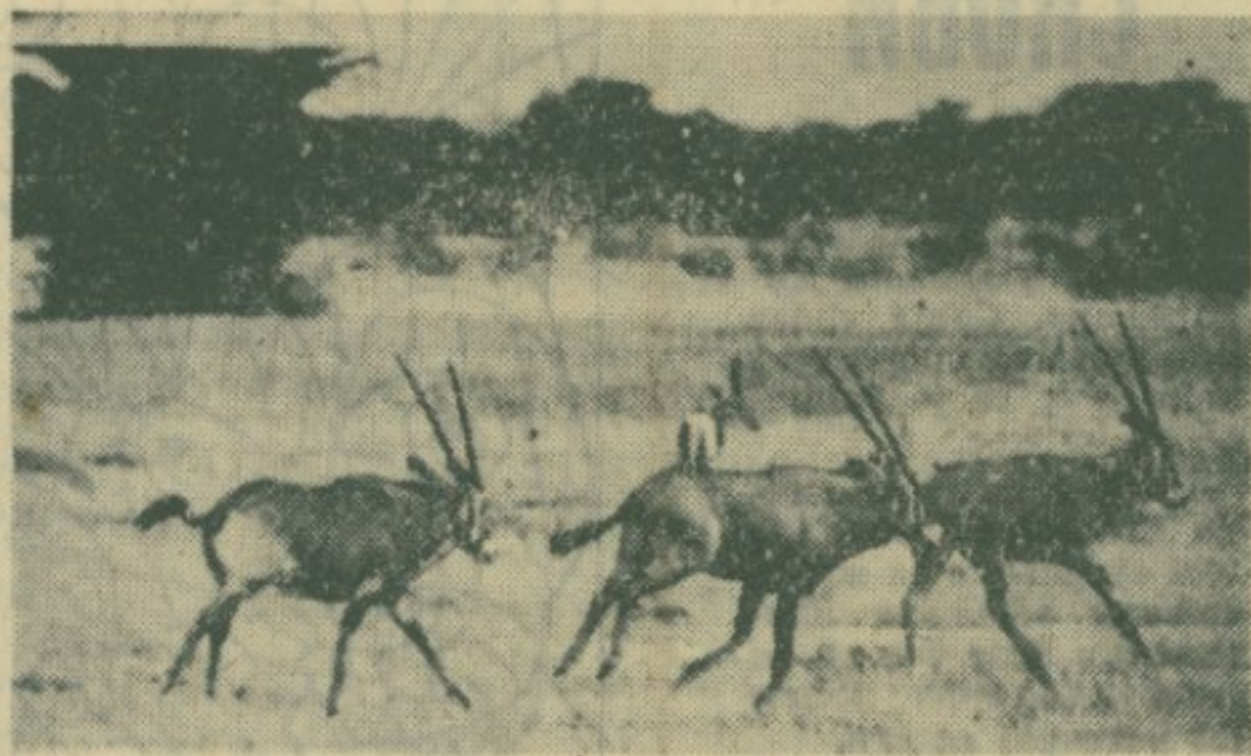

ЈЕДНА ПЛЕМЕНИТА АКЦИЈА

СПАСЕНА У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ

Према подацима Међународне уније за заштиту природе, 32 животињске врсте налазе се у опасности да заувек нестану са лица земље! Једно од првих места припало је бејси, арабијској орикс-антилопи.

Животни простор ове орикс-антилопе, једине ван афричког континента, представљају непрегледне пешчане пустиње Арабијског полуострва. Ту је она некада живела од реке Тигриса до Црвеног мора и даље до Адена, од Палестине до Кувајта и Индијског океана. Бејса је изванредно прилагођена животу у пустињским пределима своје негостољубиве постојбине. За држава се на ивицама дина црвеног песка, али бежећи испред гонилаца, а зими и без тога, не преза да оде далеко у „мртво море покретног песка“ у коме нема ни капи воде. Недељама, чак и месецима, она може да живи

Афричке орикс-антилопе нису угрожене, још их има у довољном броју.

лече реуматизам. Ловили су је на коњима и камилама. Гоњене ове хитроноге животиње трајало је данима па и недељама, а често се завршава далеко у пустињи трагично по гониоце.

наест, нашао се један човек који је повео акцију да се ова ретка животиња спасе од потпуног изумирања. Био је то један амерички биолог. Он је 1960. године упозорио свет

време пре тога једна добро организована банда ловаца побила је за три дана 48 ових животиња!

Три ухваћене бејсе пренете су авионом у Кенију. Ту су у једном забрану живеће годину дана, док им није пронађена нова постојбина. Најповољнији услови нађени су у великом зоолошком врту града Феникса, у држави Аризони (САД). Ту постоји и научна станица за узгој дивљачи. Акцији спасавања ове дивљачи придружио се и Зоолошки врт из Лондона који је поклонно своју бејсу, а владар Кувајта дао је и пети примерак. У 1963. и 1964. години стадо се повећало за два младунца, а општина Ријада, главног града Саудијске Арабије, поклонила је из приватног зоолошког врта бившег краља Сауда још два пара ових животиња. На тај начин сакупило се у Фениксу последњих 11 живих примерака орикс-антилопа. Оне би вероватно, за посетиоце представљале највећу атракцију, али управа Зоолошког врта их крије од погледа гледалаца. Само са посебном дозволом и у пратњи чувара могу поједини посетиоци врта, у главном Научници, да виде све ретке животиње. Бејсе су, наиме, врло осетљиве и лако се узнемире, нарочито младунци.

ску јавност да је судбина ове животиње, ако се не предузму мере за њено спасавање, и ако јој се не нађе уточиште — запечаћена. Јер, није остало више од десетак примерака бејсе. Године 1962. упутило је лондонско Друштво за заштиту живе природе у источни део британског протектората Адена добро организовану експедицију да ухвати пар орикс-антилопа. Успех је био више него скроман. Експедиција је уловила свега три бејсе, два мужјака и једну женку. А кратко

На тај начин научници мисле да ће успети да одгаје ново поколење ове ретке див

Бејса — арабијска орикс-антилопа

лаци. Када их буде довољно, даваће их и другима, у првом реду настојаће да их поново населе у њиховој старој постојбини, Арабији. Тек тада ће се моћи сматрати да је једна племенита акција спа-

савана успела. Пред очима имамо, кажу тамо, пример са европским бизоном, кога је после првог светског рата остало свега 50 примерака, а данас их има већ преко 800 у Пољској, Совјетском Савезу и другим земљама Европе.

Арабијска орикс-антилопа беле је боје и има дугачке роге који могу да буду опасно оружје.

без воде задовољавајући се ретком посивелом пустињском травом. А када ужарено сунце ужеже као врело олово, она ископа себи под каквом стеном или сувим жбуном плитак лежај у коме предани. У пустињи може без велике мук да превали дневно стотину и више километара.

А онда је у Арабијској пустињи пронађена нафта, дошла је моторизација. Обогаћене племенске поглавице-шеици почели су да лове из ауто мобила. У хајкама на бејсу учествовало је понекад и више стотина теренских кола с ловцима наоружаним најмодернијим ватреним оружјем. Њима су се придруживали и многобројни службеници петролејских компанија. На огромним просторима бејса је убрзо потпуно уништена. Остао је само ту и тамо покоји примерак.

„Операција орикс“

У последњем тренутку, тако рећи пет минута пре два-

У ВИТРИНИ УСПОМЕНА...

О пехар „Шарл Симон“ бориле су се генерације француских фудбалера. Сада, о прослави његове педесетогодишњице, дато му је заслужено место у витрини успомена фудбалске федерације

Француске. За такмичења служиле одсад нови пехар — верна копија старог. — док је први стајао 50.000, цена новог достиже један милион старих француских франака.

ЦЕПНИ ТЕЛЕФОН

Становницима Феникса, савезна америчка држава Аризона, стоје на располагању

цепни телефони. Претплата на њих траже и добијају везе преко специјалне централе.

ЕНГЛЕЗИ СЛАБО ПИЈУ ЧАЈ

Светски рекорд у пијењу чаја припада будистичким кадућерима: 80 шоља дневно! Далеко за њима заостају ен-

глези са шест шоља дневно. Французима је довољна једна и по шоља овог напитка за читавих месец дана.

ПИНОКИО И ЊЕГОВ »СИН«

Пинокио, мајмун-носоња, из зоолошког врта у Сан Диегу, и његова животна савестница Пенелопа постали су родитељи првог носатог мајмунчета које је угледало свет у заробљеништву, далеко од своје домовине острва Борнеа.

Мајмунче је мушког рода, здраво је и немирно. У почетку је имало изразито плаво лице, типично за сву младунчад врсте којој припада. После три месеца та јарка боја се „смирива“ и прешла у сиву боју шкриљца. Временом ће и њу изгубити и до-

бити „тен“ какав имају — његови родитељи.

Мајмунчетов нос? Као код свих беба и његов више личи на дугме него на нос и неће израсти у „носину“ све док мајмунче не наврши три године. Нос ће и после тога на-

ПЕНЕЛОПА СЕ НЕ УСТРУЧАВА ДА КАЖЕ ПИНОКИЈУ ШТА МИСЛИ О ЊЕГОВОЈ СТРОГОСТИ, АЛИ И ПОРЕД ТИХ СИТНИХ ЗАВЕВИЦА, ОВА МАЈМУНСКА ПОРОДИЦА ЖИВИ У СЛОЗИ И ЉУБАВИ

ставити да се развија, и то наниже, јер код одраслих мужјака овај орган може толико да израсте и да се опусти да досеже испод уста.

Пинокио се показао као брижан отац. Још пре но што је његов „наследник“ угледао свет, Пенелопа нико није смео да се приближи, чак ни њени стари чувари. Пинокио се потпуно уживео у улогу оца породице а Пенелопа је, као свака мајка, нежна и попуљива. Малишан је радознао, немиран и непослушан. Понекад га треба казнити, упутити на прави пут. Као у многим породицама, не само мајмунским, та незахвална дужност пала је у део оцу. Кад га отац изгрди, малиша јури

МАЛИША ЈОШ НЕ ЗНА ДА ОЦА НЕ ТРЕБА ДИРАТИ КАД СПАВА, ЖЕЛЕТИ ДА СЕ С ЊИМ ИГРА, МАЛО ГА ЈЕ ГУРЊИТИ — ШТО ЋЕ ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ ГОРКО ЗАЖАЛИТИ.

А КАД ПИНОКИЈА НЕКО ПРОБУДИ — НЕКА СЕ ДОБРО ЧУВА, ДОВИЂЕ НЕ САМО ЗАСЛУЖЕНУ ГРДЊУ: И РУКА ЋЕ СЕ ДИВИ НА УДАРАЦ.

ПРЕСЕЛО МУ РУКОВАЊЕ

Пошто су двадесет година били у свађи Американци Бернар Валах и Норман Геброс на крају су решили да се помире. Међутим, одмах после помирења Валах је тужио Геброса суду јер му је овај приликом руковања тако јако стегнуо шаку да му је сломио мали прст!

ЈЕДНИ МАШТУ, ДРУГИ СТРПЉЕЊЕ

Недавно је у једном ресторану на Менхетну у Њујорку одржана необична модна ревија: приказани модели били су намењени госпома и њиховим љубимцима — псима разних раса. На тој ревији могао се видети боксер у трикоу од вуне, оштроглави пинч у штампаној свили, авганистански пас у бикинију, пудлица у цем перу од вуне, хрт у пиџами. Припремајући ову ревију њени креатори имали су заиста маште али и пси огромно стрпљење.

ДОСЕТИЛИ СЕ

Управа једног биоскопа на Бродвеју решила је недавно на врло духовит начин вечити проблем женских шенира. Наиме, све жене аутоматски скидају своје шенире чим се на светлећој табли поред екрана појави овај текст:

„Дубоко поштујемо све наше посетиоце које су зашле у године те их молимо да без устручавања задрже своје шенире на глави.“

Машта јапанских проналазача изгледа да је неисцрпна. То показује и њихов најновији производ — електронски мозак за купатила. Он сам регулише температуру воде у кади, затвара славине, регулише отицање воде из лавабое и када и у исто време их пере детергентом.

Шта није из апотеке

Приликом сређивања кућне апотеке мала Мира је приметила да је неко од укућана ставио унутра један предмет који није непосредно везан за медицину. Знате ли који је то предмет?

Одговор: Паста за зубе.

ОТВОР И ОЧИ

Дечачки снови

О чему дечаци највише сањају? О пространим морима, далеким земљама и дивљим животињама. Своје снове они понекад преносе на хартију у своје блокове за цртање.

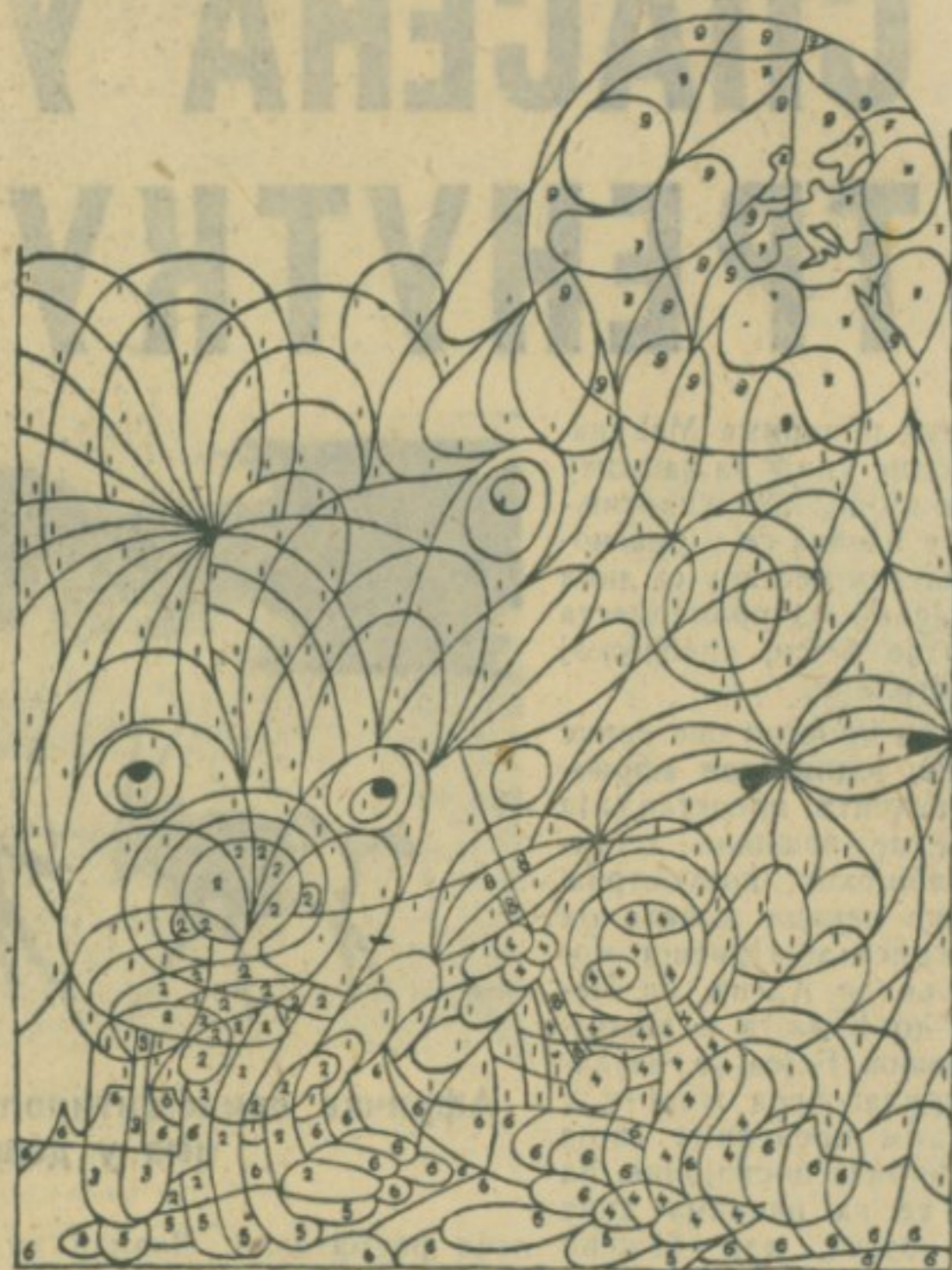
И дечак на нашој слици машта о узбудљивим сусретима са животињама афричког континента. Које све то он животиње види у својој дечачкој машти.

Један савет: ако поједине линије извучете различитим бојама биће вам лако да одгонетнете које би животиње дечак желео да види у афричким цунглама.

Одговор:

Слона, жираф, крокодил, леопард, антилопа, слон, жираф, крокодил, леопард, антилопа.

КО СЕ ТУ САКРИО?

Ако се будете придржавали нашег упутства и обојите сва поља под бројем 1 светлоплавом бојом; под 2 тамноружичастом, под 3 љубичастом, 4 оранж, 5 свет-

лоружичастом а под 6 оставите необојено, даље, под 7 светлозелено, 8 тамноплаво и 9 мрљавом, видећете ко се налази на нашем цртежу.

Знаете ли историју?

Стари геолог открио је пет различитих предмета који потичу из пет разли-

читих епоха, односно цивилизација. Можете ли да наведете имена тих пред-

мета као и кад су настали: у преисторијском добу египатској, римској, грчкој или римској цивилизацији.

Одговор:

1) дрво, 2) камен, 3) метал, 4) керамика, 5) текстил.

Оптичко ворко

ГДЕ РАСТУ?

ОД ОВИХ ПЕТ ПЛОДОВА САМО ДВА РАСТУ НА ДРВЕТУ. ЗНАТЕ ЛИ КОЈИ СУ?

ОДГОВОР: СМОКВА И АНАНАС

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) врста папагаја, 8) северноамерички атлетичар (Деси), 10) главни град старог Египта, 12) река у Бугарској, 13) просторна јединица, 14) тигрис, 17) урбана заграда, 19) аутомобилска ознака за Ватикан, 20) чврсти орех, 22) сваба, 24) део купатила, 26) птица селица, 27) река у СССР, 28) умор, 30) лична заграда, 31) хемијски знак за олово, 32) земљиште, 34) мушко име, 36) трговачки покрет, 38) крпа, 40) престо, 41) једна од САД, 42) инсект из фамилије опнокрилаца, 43) аждаја, 44) башта.

Усправно: 1) наклоност према нечему, 2) наш шахијски, 3) музичка нота, 4) женско име, 5) познати писац научно-фантастичних романа, 6) својственост, 7) део молекула, 9) десна притока Уне, 11) узвик, 14) свежа, 18) највећа филмска награда, 20) пољопривредна алатка, 21) наша творница аутомобила, 22) скраћеница за својеручно, 23) песма узвишена садржаја, 25) мера за површину, 29) и један и други, 30) река у Црној Гори, 32) насеље, 33) вулкан на Сицилији, 35) корално острво, 37) иницијали познатог дечјег песника, 39) име глумице Гар днер.

1	2	3	4	5	6
7		8			9
10		11		12	
13			14		15
16			17	18	19
		20		21	
22	23		24		25
26				27	
	28		29		
30		31		32	33
34	35		36	37	
38		39		40	
41				42	
	43			44	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Масне, 6) кангата, 8) сат, 9) ако, 11) књижевник, 14) но, 15) али, 16) то, 17) ноа, 19) Ур, 21) По, 22) пи, 23) Праг, 25) ил, 26) пре, 27) ак, 29) кастањете, 32) Ана, 33) Нер, 34) квестор, 37) аванс.

Усправно: 1) „Мати“, 2) ан, 3) стрела, 4) на, 5) етан, 6) калон, 7) Акта, 8) ски, 10) око, 12) жанр, 13) ви, 15) ОУН, 18) моа, 21) Прењ, 22) Планк, 23) пракса, 24) гатер, 25) Ика, 26) пт, 28) кор, 30) Сава, 31) Енос, 35) св, 36) ти.

Данас вам предлагемо игру која је и забавна и у исто време корисна за проверу знања. У њој учествује већа група деце а игра се у парку или улици у којој нема саобраћаја. Основно правило игре је да се за најкраће време стигне до циља који се унапред одреди. То може

Игре у природи

бити неко усамљено дрво, кућа или стуб. Да би се одредио тачан правац пута играчи закаче на почетку и средини пута, на неком дрвету или тараби, натписе са стрелицама који треба да означе да ли треба ићи лево или десно. А испод натписа треба поставити питања (зависно од узраста играча и њихових склоности према историји, географији, спорту итд. На пример: Која је река дужа: Сава или Драва? Земља је већа од Марса? Шта је теже: килограм злата или килограм пшенице? Колико играча саčinява кошаркашку екипу? Окоме ко буде знао тачан одговор на постављено питање стрелица ће показати прави и самим тим бржи пут.

Победник је онај играч који први стигне до циља. Он у следећем такмичењу има право да бира правац пута и поставља питања, односно он је сада вођа групе.

Оваква такмичења могу да одржавају и две групе деце из различитих улица, као и поједина одељења.

би да знамо шта има непријатељ у позадини.

Климнуо сам главом и кренуо. Била је густа тмина. Скоро да смо набасали на немачког стражара. Полегли смо по земљи. Бешумно сам пузао са једним извиђачем. Привули смо се на неколико корака од Немца, који је био опрезан као звер. Ветар је повремено њихао гране и ми смо то користили да му ближе приђемо. Гледао сам му у лице. Нисам могао да одредим колико је стар. Само сам и у мраку опазио да је јачи од мене.

Човек је инстинктивно осетио опасност иако нас није ни чуо ни видео. Нисам му дао времена да се снађе. Подигао сам се лагано на руке и скочио му на леђа. Мислио сам да ће пасти, али се он за тренутак задржа на ногама, млатаратујући рукама. Кад смо га објави савладали, обећао сам му да ћу га оставити овде на стражи, ако ми буде означено неку кућу где се официри ноћас забављају. Пристао је. Пошли смо даље, стражару смо одузели муницију и оставили једног извиђача поред њега.

Потехин је са својом групом извиђача стигао у село, нечујно се приближио кући

ликим чашама вина. Док сам га ја са борцима чекао да изађе на „ваздух“, он је ушао у једну собицу, отворио прозор и затим ми ишчекао с видика. Чуо сам када се склокао на кревет. Подигао сам се и погледао кроз прозор. Лежао је потрбушке као клада. Ускочио сам у његову собу, у коју су ме извиђачи скоро убацили, онесвестио ударцем немачког потпуковника и довукао га до прозора. Ту су га снажни извиђачи с лакоћом извукли напоље.

Негде пре свитања немачки официр је био у команди дивизије. Командант га је с неверицом посматрао.

— Ево вам, друже команданте, једног команданта тенковског пука — рапортирао је у шали Потехин свом команданту дивизије.

Док су Немци на све стране трагали за потпуковником, он је већ увелико причао о борбеним плановима, намерама немачких дивизија. Знао је више него што се очекивало. Дао је драгоцене податке, који су били хитно упућени и у Москву.

Немци никад нису решили тајну нестанка свог потпуковника. Готово никакви трагови напада нису остављени на основу којих се са сигурношћу могло тврдити да је официр отет.

То је само један од подвига подофицира Потехина. У току рата Потехин је на тај начин ухватио преко 20 немачких официра и војника. Киднаповоа их је у току ноћи, затичао их је на спавању и на забавама, у патроли, на стражи и за митраљезом. Али ни Потехину није све ишло глатко. И њему су немачки обавештајци припремали заседе, из којих је вешто измицао. А једном је успео да ухвати немачког војника из заседе, који је њему припремао ступицу.

Потехин је ухватио последњег немачког мајора при нападу на Берлин. То је био и крај његових ратних подвига. За своје заслуге у рату Иван Павлович Потехин је добио највише одликовање за храброст, златну звездицу хероја Совјетског Савеза.

Подофицир Иван Павлович Потехин прошао је у прошлом рату са својом дивизијом цео борбени пут од Орела до Берлина. Није био ни обичан војник ни обичан обавештајца. Борци његове јединице говорили су за њега: он је око и ухо наше дивизије. Дању се Потехин одмарао или прикупљао податке о непријатељу а ноћу кретао у акцију. На маршу и у борби, у току читавог рата је ишао испред своје дивизије: трагао је за немачким официрима и војницима за које је претпостављао да знају важне војне тајне и — киднаповоа их.

У свакој акцији пратила га је група извиђача. Њихов је задатак био да га обезбеђују док он „краде“ противничке старешине и војнике. Често је Потехин одлазио и у непријатељску позадину и тамо хватао официре који би за-

КАКО УКРАСТИ ПОТПУКОВНИКА

бравили да рат још траје. Налазио их је на забавама или на пијанчењу у приватним кућама.

Једном је вративши се са свог необичног задатка испричао својим друговима како је „украо“ једног немачког потпуковника:

— Када сам се јавио команданту дивизије пред полазак у „лов“, нисам мислио да ће

ми ништа специјално рећи, међутим он ми још с врата саопшти:

— Ако можеш, Потехине, доведи једног официра. Ходи овамо — показао ми је карту.

— Видиш, на овом делу фронта ћемо пред зору напаст фашисте. Официр кога си синоћ ухватио рекао је све о борбеним линијама. Требао

из које је допирао жагор и глас пијаних официра. Обилазио је око куће и анализирао састав официра. Најстарији је био потпуковник тенковских јединица.

— Више га нисам губио са ока — наставио је Потехин. Прилика је била изванредна. Немачки официри су излазили да удахну свеж ваздух после непрестаних здравница ве-

Десте
ли ветр
пучи

га...

...стручњаци сматрају да ће се кроз петнаест година на аутопутевима већ моћи видети аутомобили без возача којима ће управљати електронски мозгови.

...међу становницима морских дубина најстрашнијим оружјем располаже пуж долијум. Бра-

нећи се од непријатеља пуж испушта тмност, мешавину сумпорне и соне киселине која разједа чак и камен.

...У земљама Средњег и Далеког истока гаји се око 110 различитих врста пиринча који је и данас главна храна већине азијских народа.

...највећа позоришна сала на свету је „Бланкита“ изграђена 1949. године у Хавани на Куби. Сала има 6.500 седишта.

...сваке године реке „оробе“ континенте и однесу у мора око три милијарде и три милиона тона разног матери-

јала: земље, соли, минерала, остатака животиња и биљака. Тим би се „пленом“ могло напунити сто хиљада океанских бродова.

...Једну шеснаестогодишњу девојку која је на улици налетела бициклом на неку старију жену тако да је ова пала, суд за малолетнике у Ослу осудио је да својеручно исплете топао џемпер и да га поклопи својој жртви.

...атлантску скушу природа је осудила на вечито кретање. Њен организам добија довољну количину кисе-

ника само у случају ако јој шкрге филтрирају веома много воде. Због тога она мора да стално плива.

...кinesке жене употребљавале су огледала од бронзе још 400 година пре наше ере.

...совјетски научници, академици Опарин и Фјесенков, сматрају да у нашој галаксији има око 100.000 планета чији су услови такви да на њима могу постојати никакви облици живота.

...душевна болница у италијанском граду Волтери добила је гомиле молби за пријем нових пацијената. Међутим, број душевних болесника у овом крају није се повећао. Разлог лежи ван медицине: болесници овог завода добили су последњих месеци у неколико махова велике своте на спортској прогнози.

ГРАДОВИ БУДУЋНОСТИ

Већ 1975. године Американци ће у Атлантском океану имати сталну базу на дубини од 3.000 метара. Искуства са француским подводним градом капетана Ива Кустоа показују да ће ускоро људи моћи да се баве хидрографијом и да нормално живе на дубинама од 1.000 метара под водом. Удисање кисеоника из тешких боца биће замењено не посредним пречишћавањем и уношењем кисеоника у крв што ће бити могуће захваљујући минијатурним вештачким плућима.

Човек истражује морске дубине и тражи простор изнад морске површине не само због експлоатације и богатства мора већ и због тога што на тлу Земље има све мање места за становништво које се само у последњих десет година увећало за милијарду. Рачуница показује да ће мање стајати изградња читавих градова-острва на површини мора него куповина прескупих плацева на морској обали. Американци већ предвиђају изградњу пловећег острва површине 60.000 квадратних метара. Многи на-

учници сматрају да будућност припада пловћим острвима причвршћеним сидрима за морско дно.

Под морем ће моћи да се експлоатишу како рудна блага тако и огромне резерве биљне и животињске хране. Међутим, упозорава капетан Кусто, море је много осетљивије тло. Океан не сме постати ђубриште. Хемијско, бактеријско и атомско загађење мора прети да поремети његову природну равнотежу и да доведе до постепеног изумирања биљног и животињског света у њему. Сто га ће сваки корак човека у морским дубинама морати да прати и мере предострожности.

РАСЕЈАНОСТ

ЗА ДЕВОЈЦИЦЕ

ЛЕПО И ПРАКТИЧНО

међу скупљеним и причвршћеним гумицом, а при крају привезана пантљиком која треба увек да буде испеглана.

— 3 —

За оне девојчице које су некад носиле шипке а сад их пуштају да израсту па им коса није довољно дугачка да би могле да је чешљају улазад, предлажемо ову фризуру која уоквирава лице са стране а чело оставља слободно. Испод машине налазе се укоснице које служе као појачање.

— 4 —

За девојчице које воле дугачку косу предлажемо ову фризуру али под условом да је редовно перу а крајеве уређују да се не би „расцветали“.

— 5 —

И на крају, кратка лепо подшишана коса с малим раздјелком на челу. И овде је потребно чешће подшишивање.

На цртежу доле видите како треба после прања увити сваку од ових фризура.

Ових пет фризура заменили смо нашим младим читатељима. Оне саме према облику лица, дужини и квалитету косе треба да сео дауче коју ће да одаберу. Ако се само мало потруде, биће увек уредно и лепо очешљане.

— 1 —

Ова фризура одговара средње дугачкој коси. Да вам не би падала у очи, што се веома често ореше код девојака а штетно је за вид, закачите велики прамен шналицом.

— 2 —

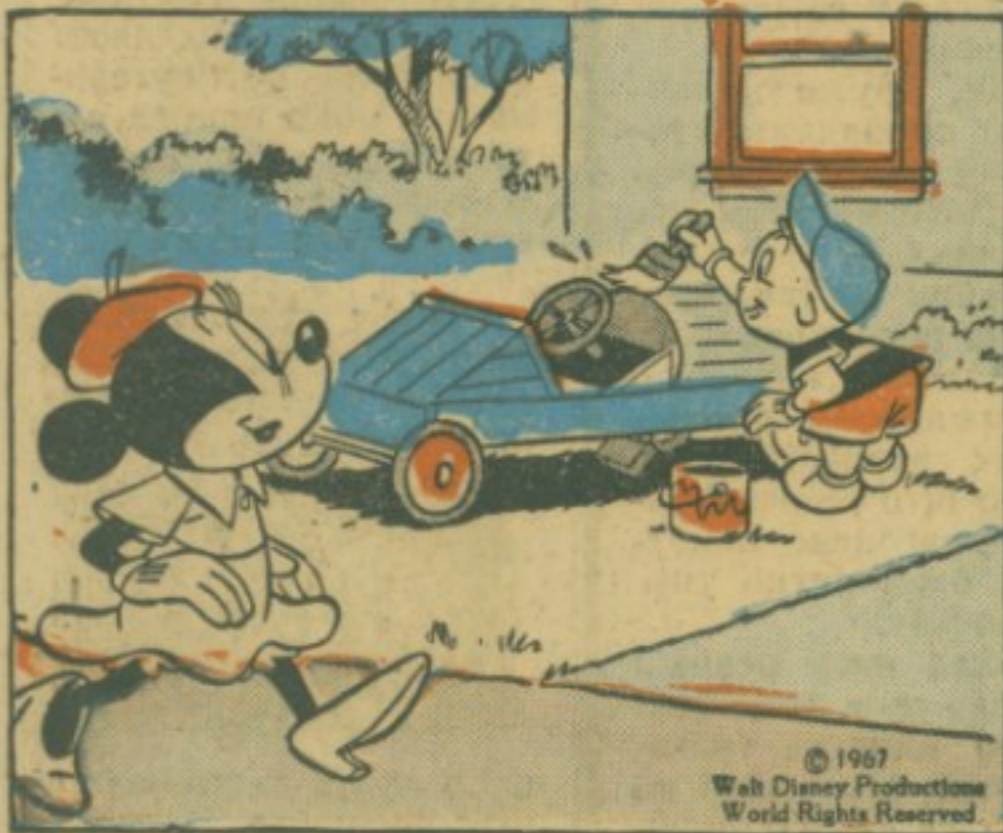
И дугачка коса може бити уредно очешљана ако је на те

Немачки египтолог Хајнрих Липерт пријавио је кайрској полицији да је за време археолошких истраживања нестало његов асистент. Полиција је веома брзо нашла нестало асистента у старој гробници уклесаној у стени. Објашњење: у гробницу га је, разуме се случајно, затворио лично његов — расејани професор.

WALT
DISNEY

МИКИ

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

